

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ**

До захисту допустити:

Завідувач кафедри

 Юлія САБАДАШ

23 травня 2025 р.

**«ЗНАЧЕННЯ ФОТОГРАФУВАННЯ ТА ВУЛИЧНОГО МИСТЕЦТВА У
ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ»**

Кваліфікаційна робота
здобувачки вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти освітньо-професійної
програми «Культурологія»
Осетрової Вікторії Олександрівни

Науковий керівник:
Янковський С. В.
доктор філософських наук, доцент
Маріупольський державний університет

Рецензент:
Поліщук О. П.,
докторка філософських наук, професорка,
Житомирський державний університет
імені Івана Франка

Кваліфікаційна робота захищена з оцінкою 100 А (відмінно)

Секретар ЕК Хроненко О.О.

«05» червня 2025 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ФОТОГРАФУВАННЯ ТА ВІЗУАЛЬНА КУЛЬТУРА У КОНТЕКСТІ САМОВИРАЖЕННЯ АВТОРА	6
Висновки до розділу 1	24
РОЗДІЛ 2. ФОТОГРАФУВАННЯ У ФОРМАХ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЯ	26
2.1. Причини популярності фотографії у сучасному суспільстві	26
2.2. Фотографування і творче самовираження особистості	31
2.3. Форми дозвілля із фотографуванням	36
2.3.1. Фотоетюди	37
2.3.2. Фотоквести	38
2.3.3. Фототури.....	38
Висновки до розділу 2	39
РОЗДІЛ 3. ФУНКЦІЇ ФОТОГРАФУВАННЯ В СУЧАСНОМУ ДОЗВІЛЛІ	42
3.1. Цифрові платформи та їх вплив на фотографічну культуру	43
3.2. Меморізація почуттів і подій у фотографуванні	54
3.3. Формування культурної ідентичності через фотографію.....	68
Висновки до розділу 3	75
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	80

ВСТУП

Обґрунтування актуальності теми. Фотографія в суспільстві XX - XXI сторіч має тотальну розповсюдженість і грає ключову роль у сприйнятті інформації в суспільстві. З популяризацією глобальних мереж і не менш значущих друкованих видань, фотографія щільно зайняла позицію невід'ємної одиниці передачі інформації. Фотографія один з пазлів формування культурного спадку і інструмент передачі культурної ідентичності. Вуличне мистецтво і фотографія - це «два сіамських близнюки» одного цілого, одне не може бути розповсюджено за географічні межі без іншого. Стрітарт несе повідомлення місцевим громадам, фотографія дає розголос без локальних обмежень [22, р.3].

Завдяки технологіям і розвитку сучасного світу стало можливим створювати нові культурні рухи, розвивати нову культурну ідентифікацію і набути «голосу» зображенням.

Функція фотографії в фіксації вуличного мистецтва це передача і вдосконалення вже реалізованого прояву мистецької думки. Ці творчі інструменти стають візуальним голосом суспільства і впливають на культурні цінності соціальних шарів, стають частиною сучасної історії і впливають на перебіг подій в спільноті однодумців.

Всі ці аспекти вказують на важливість вивчення ролі фотографії у формуванні культурної ідентичності в соціумі.

Метою дослідження є розгляд фотографування як засобу самовираження та форми організації дозвілля в сучасному культурному середовищі.

Для досягнення цієї мети передбачено виконання таких завдань:

З'ясувати, як фотографія та візуальна культура впливають на самовираження автора.

Визначити основні причини популярності фотографування в сучасному суспільстві.

Розглянути зв'язок між фотографуванням і творчим самовираженням особистості.

Описати основні форми дозвілля, пов'язані з фотографуванням (зокрема фотоетюди, фотоквести, фототури).

Дослідити роль цифрових платформ у поширенні фотографії та вплив цифрового середовища на фотографічну культуру.

Проаналізувати, як за допомогою фотографування люди зберігають особисті враження та події.

Визначити, яким чином фотографування може сприяти формуванню культурної ідентичності.

Ознайомитися з прикладами реалізації фотографування вуличного мистецтва – від хобі до професійної діяльності.

Характеристика завдань дослідження

В дослідженні було проаналізовано як вуличне мистецтво і фотографія впливають на сприйняття, яким чином розповсюдження відіграє ключову роль і чому з розвитком технологій стрімко зростає популярність напрямку. Було вивчено вплив фотографій вуличного мистецтва на формування відокремлених доборів культурної діяльності. Було розглянуто способи реалізації і поширення творів даної форми мистецтва та проаналізовано яким чином формується особистісне бачення і стиль у сприйнятті і реалізації творчих задумів. Було детально розглянуто окремі класифіковані форми фотографування вуличного мистецтва від хобі до професійної діяльності у сфері. В досліді було взято до уваги роботи і рукописи окремих представників пов'язаних з діяльністю безпосередньо вуличного мистецтва.

Об'єкт дослідження процесів формування культурного коду суспільства засобами візуального мистецтва.

Предмет дослідження вплив фотографії вуличного мистецтва на формування культурного коду.

Описання методів, які були використані у ході дослідження. В ході дослідження було використано метод селф-ресерчу, огляд тематичних сайтів,

ознайомлення з відповідною літературою і практичне візуальне фотодослідження.

Основним результатом дослідження допустимо вважати розкриття актуальності теми і її досконалим розглядом з декількох точок зору в напрямку розвитку впливу вуличного мистецтва і фотографії на суспільство і його діяльність в цілому.

Апробація дослідження. Основні положення дослідження представлені на розмаїтих науково-комунікативних заходах, як-от: Круглий стіл присвячений Всесвітньому дню читання голос «Культура читання в епоху діджиталізації» (02.02.2023); Міжкафедральний тиждень культурних ініціатив «Шевченківський тиждень» (03-10.03.2023); Круглий стіл з міжнародною участю присвячений Всесвітньому дня бібліотек «Культуровідповідне середовище під час війни» (29.09.2023); Круглий стіл з міжнародною участю до Всеукраїнського дня працівників культури та майстрів народного мистецтва «Культура та культурологічна освіта в умовах війни та відновлення країни» (09.11.2023); Всеукраїнська науково-практична конференція «Новітні дослідження культури і мистецтва: пошуки, проблеми, перспективи» (18.05.24); XIX Міжнародна науково-практична конференція «Українська і світова культура в умовах глобалізаційних викликів та війни» (м. Рівне, 16-17.11.2023); IV Міжнародна науково-практична конференція «Феномен культури постглобалізму – контекст військових конфліктів» (м. Київ, 23.11.2023); Міжнародна науково-практична конференція «Полілог культур: освітній, філологічний, культурологічний аспекти» (18-19.04.2024); Круглий стіл з міжнародною участю до Всеукраїнського дня працівників культури та майстрів народного мистецтва «Культура та культурологічна освіта в умовах війни та відновлення країни» (Київ, 09.11.2024); II Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Студії з інформаційної науки, соціальних комунікацій та філології в сучасному світі» (24.10.2024); Круглий стіл «Музеї у відродженні культурного ландшафту» (15.05.2025).

РОЗДІЛ 1. ФОТОГРАФУВАННЯ ТА ВІЗУАЛЬНА КУЛЬТУРА У КОНТЕКСТІ САМОВИРАЖЕННЯ АВТОРА

Фотофіксації настінного живопису є визначальним із видів культурного фотовираження та акцентуалізації на темі ролі фотографії у практиках візуального мистецтва [2, с.2;14, р. 32; 20, р. 76]. Важливо зосередити увагу на нелегкій спроможності відокремити дану тему від загального розуміння фотографії, ця сфера поєднує в собі багато гілок і доповнює кожную з них спільним інструментом [2, с.58]. Саме тому розглянуто опціонально загальні та конкретизовані питання пов'язані з темою фотографії як культурного мистецтва та інтелектуальної складової, щоб вивчити ближче цю тему і мати більш широке уявлення про опис даного виду діяльності. Багатьма першопроходцями в питанні фотографії настінного мистецтва було визначено важливість та необхідність закарбування хронології творів даного виду мистецтва. До уваги взято не менш значні аспекти як вдосконалення вже існуючого мистецтва яке за допомогою фотографії істотно просувається сходами відомості і доповнює одне одного [2, с.16].

Актуальність і концепт фіксування настінного живопису в фотографії є незмінним в будь які роки, фотографія важливий інструмент розповсюдження інформації про мистецтво, культуру а саме їх прояв, фотографія сама по собі може виступати мистецтвом в тій чи іншій формі [4, с. 1, 4; 7, р. 1; 5; 6; 14, р. 144]. Ступінь вивченості мистецтва фотографії дуже висока, прямий доказ цього наявність великої кількості наукових робіт і практичних висновків в галузі фотографії [4, с. 166; 5; 6; 7, р. 18, ; 20, р. 231]. Фотографія настінного живопису налічує велику кількість послідовників. Кожен з авторів просуває ідею важливості фіксації подібних робіт і допомагає таким чином зберегти урбаністичну спадщину, яка часто на різних дескрипторіальних законодавчих рівнях є суперечливою та провокативною і тим самим вразлива в відношенні збереження і охорони як такої [4, с.234; 7, pp. 88-89, 93; 18, р.58].

Процес фіксації вуличного мистецтва за допомогою фотографії базовий інструмент який виступає не тільки художньою складовою але і методом збереження, за допомогою якого робить можливим подальше вивчення та збереження навіть після фізичної відсутності закарбованого витвору або об'єкту. В даній роботі об'єктом дослідження стала авангардна тема, що веде за собою практиків і теоретиків, поціновувачів та експертів перетворюючи їх на завзятих послідовників та стверджувачів [4, с. 201; 7, р. 7; 20, р. 171].

Фотофіксовані мурали, вуличні графіті та роботи видатних фотографів на вищезазначену тему, погляд авторів і аналіз з точки зору мистецтва та хронології [4, с.134-139; 14, р. 67]. Розгляд ментальних моделей і тих самих точок зору [4, с. 123; 7, рр. 24-25; 23, р.111].

Ступінь вивченості даної теми у контекстній відносності до вуличного мистецтва можна вважати більш менш достатньою але потребує уточнюючої уваги до технологій виконання та методи фотофіксації, не менш значущим треба зазначити важливість етики даного питання [4, с. 167]. Рамки дослідження не обмежені географією та часом, питання поставлене у минулому сторіччі не втратило своєї важливості і в сьогодення, оскільки об'єкт є актуальним і необмеженим як глобальне соціокультурне видовищне явище [4, с. 168; 5; 6].

За допомогою розгляду фотографії як предмету окремо так і в пов'язаному з нею виду діяльності в відокремленій сфері (фіксування настінного мистецтва) буде розглянуто вивчений перелік базових акцентів як за допомогою відповідної літератури так і з теоретично-мисленневої точок зору [4, с. 166-168]. За допомогою даного методу підвищується рівень можливості вивчити важливе питання прийняття подібної фотографії та розмежування з точок зору моралі, мистецтва та факту [4, с. 98].

Фотографія це вид мистецтва який фіксує будь який фізичний прояв або об'єкт мистецтва, фотографія може бути інструментом створення мистецтва або його копіюючим підтвердженням. Складно розглядати фотографію як окремий вид мистецтва, мистецтво і фотографія нероздільні самі по собі [4, с. 257; 7, р. 27;

14, р. 130]. Вона виступає як спосіб фіксації мистецтва, так і як окремий вид поперед зазначеного.

Сучасний світ неможливо уявити без участі фотофіксованих робіт, якщо мова йде про мистецтво, неможливо уявити мистецтво без фотофіксації [4, с. 129, 14, р. 250]. Фотографія дозволяє документувати і розповсюджувати матеріал без викривлення фактичного, допомагає створити шедевр або закарбувати існуючий, надавши йому пласку але точну форму. За допомогою фотографії створюються архіви, каталоги, проспекти та доповнюються науково-мистецькі журнали. Фотографія має на меті не лише показати глядачу образ, але і так само має властивість викликати емоції у того, хто споглядає. Концепт фотографії дуже широкий і може відповідати будь-яким запитам, будучи художнім виразом або його підкресленням. Через фотографію можна отримати розуміння тієї реальності, яка нав'язана автором і трансформовано, до свого сприйняття, отримується глядачем.

Фотографія має потужний вплив на духовну частину людини, фотографія не повинна сприйматися як щось бездушне, художник малює пензлем на полотні, фотограф малює світлом через призму об'єктиву, тож безумовно обидва митці, які створюють або вдосконалюють існуючий мистецький об'єкт.

Фотографія може виступати як окремий постфілософський об'єкт через своє самостійне надання джерела інформації. Філософія фотографії ставить багато питань про час, спогади і ідентичність, таким чином можна відобразити суб'єктивність фотографа і викласти контекст в якому він бачить і показує глядачеві світ.

Фотомистецтво це наглядний прояв креативно-духовного світу фотографа. Фотографія як окремий вид мистецтва представляє велику галузь культурного значення. Фотографія як і інший вид мистецтва має свої естетичні еталони де враховується композиція, технічна досконалість, світлотіні, все це допомагає створити гармонійне зображення для передачі атмосфери і настрою знімку. Обсяг жанрів у сьогодення продовжує розширюватись під впливом розвитку у цій сфері, основними з них можна назвати пейзажну, репортажну і архітектурну

види зйомок. Фотографія має потужний вплив на суспільство і його формування культури, вона допомагає передавати важливі події і зображення які можуть відіграти ключову роль у суспільних хвилюваннях чи поведінці. Фотографія поєднує в собі не тільки художнє бачення і технічну складову, вона створює простір для самовираження для митців.

Фотографія це вид мистецтва який фіксує будь який фізичний прояв або об'єкт мистецтва, фотографія може бути інструментом створення мистецтва або його копіюючим підтвердженням. Складно розглядати фотографію як окремий вид мистецтва, мистецтво і фотографія нероздільні самі по собі. Вона виступає як спосіб фіксації мистецтва, так і як окремий вид зазначеного.

Сучасний світ неможливо уявити без участі фотофіксованих робіт, якщо мова йде про мистецтво, неможливо уявити мистецтво без фотофіксації. Фотографія дозволяє документувати і розповсюджувати матеріал без викривлення фактичного, допомагає створити шедевр або закарбувати існуючий, надавши йому пласку але точну форму. За допомогою фотографії створюються архіви, каталоги, проспекти та доповнюються науково-мистецькі журнали. Фотографія має на меті не лише показати глядачу образ, але і так само має властивість викликати емоції у споглядаючого. Концепт фотографії дуже широкий і може відповідати будь яким запитам, будучи художнім виразом або його підкресленням. Через фотографію можна отримати розуміння тієї реальності, яка нав'язана автором і трансформовано, до свого сприйняття, отримується глядачем.

Фіксація настінного живопису за допомогою фотографії один з яскравих прикладів популяризації і творчого відкриття фотографії з настінними графіті. За допомогою фотофіксації з'являється можливість зберегти суперечливий прояв мистецтва без ризику його втрати через часту мінливість і недовговічність настінних зображень [14, р. 67]. Створення фотокаталогів і фотоілюстрацій до книжок на тему графіті є одним з незаперечних доказів відгалуження фотонапрямку в окремий вид сучасного мистецтва [15, р. 83]. Подібні добірки фотографій дозволяють розкрити більшим масам важливість і значущість цього

виду мистецтва, відносять спектральну думку автора та вказують на інакшодумність автора/авторки. Кожна настінна фреска, графіті або мурал несуть велике гасло спрямоване до одного чи більше сенсів, фотографія підкреслює цей прояв як факт [23, р. 93].

«On Photography» (1977) Сьюзен Зонтаг: це збірка есеїв, де авторка досліджує вплив фотографії на сучасне суспільство і культуру [21]. Зонтаг розглядає фотографію і як мистецтво і як факт одночасно, її роль у формуванні нашого сприйняття реальності також піднімає етичні питання [21, р. 7-29]. Вона аналізує і підкреслює особливу здатність фіксувати минулі моменти за допомогою камери, що надає їм зв'язок зі смертністю та пам'яттю [21, р. 31-64]. Есеї підштовхують до критичного підходу у фотографії, аби глибше зрозуміти значення і вплив у сучасності [21, р. 59; 32].

«Camera Lucida: Reflections on Photography» (1980) Ролана Барта: це глибоке філософське дослідження природи і значущості фотографії [9]. Барт ділиться особистими роздумами та емоціями, асоційованими з фотографіями, винятковою з образом його матері [9, р. 117]. Він вводить поняття «studium» і «punctum» для опису різних рівнів сприйняття фотографій: «studium» -це загальний культурний інтерес до фотографії [9, р. 61], а «punctum» – це особистий, емоційний фрагмент, який вражає глядача [9, р. 52]. Він досліджує, як фотографія фіксує моменти і викликає почуття втрати [9, р. 118], підкреслюючи її здатність увіковічнити час і зберігати пам'ять [9, р. 113]. Книга є одночасно теоретичним і особистим трактатом, що пропонує нові способи розуміння фотографії та її впливу на життя [9, р. 97].

«Ways of Seeing» (1972) Джона Бергера: це впливова книга, що досліджує, як культурні та соціальні контексти впливають на сприйняття мистецтва і образів, що візуалізовано [10]. Д. Бергер аналізує різні аспекти бачення [10, р. 40], об'єктивацію жінок у мистецтві [10, р. 40-43], вплив ринкової економіки на цінність творів мистецтва [10, р. 10], а також роль реклами в суспільстві споживання [10, р. 119]. Книга підкреслює, що бачення формується ідеологією і є пропуском к розумінню сучасної візуальної культури [10, р. 81].

«Photography Against the Grain: Essays and Photo Works, 1973-1983» (1984)

Аллана Секули: це збірка есеїв і фотографічних робіт, яка досліджує соціальні, політичні та економічні аспекти фотографії [19]. А. Секула розкритикує традиційні підходи до фотографії, ставлячи під сумнів її об'єктивність та документальну цінність [19, р. 13]. Він досліджує, як фотографія може бути інструментом влади і контролю [19, р. 177], а також як вона може використовуватися для соціальної критики і політичної активності [19, р. 208]. Книга поєднує теоретичні роздуми з наглядними прикладами [19, р. 111], демонструючи як фотографія чинить опір домінуючим наративам [19, р. 251] і сприяє соціальним змінам [19, р. 12].

«Photography at the Dock: Essays on Photographic History, Institutions, and Practices» (1991) Абігейл Соломон-Годо [20]: це збірка есеїв, що аналізує історію фотографії, її інституційні контексти та практики. Авторка досліджує, як фотографія взаємодіє з питаннями ідентичності [20, р. 18], гендеру [20, р. 19] і раси [20, р. 21]. Вона критично розглядає роль фотографії в суспільстві [20, р. 54], як вона використовується музеями [20, р. 54-55], галереями [20, р. 12] та іншими інституціями для формування культурних наративів [20, р. 7-25]. Вона також обговорює вплив течії феміністської теорії [20, р. 4] та постколоніальної критики розуміння фотографічних світлин [20, р. 4-5]. Вона робить глибокий аналіз того, як фотографія не тільки відображує, але й формує соціо-культурні реалії [20].

«Photography: A Middle-Brow Art» (1965) П'єра Бурдьє: це соціологічна теорія, яка аналізує фотографію як культурний феномен і соціальну практику [11]. П. Бурдьє розглядає фотографію як форму мистецтва, що переважно належить до середніх класів [11, р. 5]. Він досліджує, як соціальні класи і культурні капітали впливають на продукування та використання фотографій [11, р. 5-19]. Автор аналізує різні способи використання фотографії в повсякденному житті [11, р. 62-133], а також професійні та аматорські практики [11, р. 212-215]. Він підкреслює, що фотографія є засобом соціальної ідентифікації і

самовираження, одночасно відображаючи або зміцнюючи соціальні структури та ієрархії [11, р. 43, 58, 105, 136, 163, 178, 224].

«The Photograph as Contemporary Art» (2004) Шарлотти Коттон [12]: це огляд сучасної фотографії і цей погляд досліджує як фотографія стала важливою формою мистецтва в кінці XX і на початку XXI століття [12, р. 240]. Книга організована у тематизовані розділи, що охоплюють різні аспекти та підходи сучасної фотографії включаючи концептуальну, документальну, інсценовану і творчо-експериментальну фотографію [12, р. 4-6]. Коттон аналізує роботи відомих фотографів і митців [12, р. 240], обговорює їх методи, теми і вплив на сучасне мистецтво [12, р. 67, 124, 209, 242]. Книга пропонує глибокий і багатоаспектний огляд розвитку фотографії як важливої і визнаної форми мистецького самовираження, демонструючи її здатність до інновацій і переосмислення традиційних стилів [12].

«Subway Art» (1984) Марти Купер і Генрі Чалфанта: це культова книга, яка документує зародження та розвиток графіті-мистецтва в Нью-Йорку в 1970-х і 1980-х роках [14]. Вона містить велику кількість фотографій графіті намальованих на вагонах метро, які показують різноманіття стилів і технік які використовувалися вуличними художниками того часу [14, р. 4-13]. Книга стала важливим історичним свідченням цього підпільного руху і значно вплинула на визнання графіті як форми мистецтва. «Subway Art» вважається, так би мовити, «біблією» у графіті-спільноті і залишається однією з найвпливовіших робіт у сфері документальної фотографії з стріт-арту [14, р. 3]. «Subway Art» є не лише хронікою становлення графіті-мистецтва в Нью-Йорку [14, р. 5, р. 68], але й важливим свідченням соціокультурних змін міського середовища кінця XX століття [14, р. 41-49]. Книга підкреслює творчий потенціал молодих людей, які використали міське середовище як полотно для самовираження і протесту, таким чином вони досягли комунікації із суспільством.

Завдяки фотодокументації М. Купер і Г. Чалфанта, світ побачив багатогранність і складність графіті, що сприяло його визнанню як форми мистецтва. «Subway Art» залишається вагомим джерелом натхнення для нових

поколінь стріт-арт художників, демонструючи силу візуальної культури у зміні сприйняття міського простору у суспільстві в цілому [14, р. 47].

«Hip Hop Files: Photographs 1979-1984» (2004) Марти Купер: це книга, яка документує ранні роки становлення хіп-хоп культури в Нью-Йорку [13]. Книга містить понад 200 фотографій зроблених Мартою Купер у період з 1979 по 1984 рік [13, р. 8], які відображають різні аспекти хіп-хоп культури: графіті, брейк-данс, ді-джеїнг і реп [13, р. 33]. Фотографії показують ключових фігур хіп-хопу, місця проведення вечірок та повсякденне життя молодих людей [13, р. 174], які створювали цю культуру [13, р. 94]. Окрім візуального матеріалу [13, р. 4], книга включає інтерв'ю з першопроходьцями хіп-хоп напрямку [13, р. 8], їхніми спогадами та коментарями досвідчин, що надає читачам глибше розуміння контексту і значення кожного знімка [13, р. 4]. «Hip Hop Files» не лише закарбовує моменти з минулого, але й розповідає історію становлення і розвитку хіп-хопу як глобального культурного феномену [13, р. 81]. Таким чином ця книга є важливим документальним ресурсом, який показує першовитоки хіп-хоп культури та її вплив на сучасне мистецтво і суспільство [13, р. 64]. Ця книга є важливим історичним документом, який захоплює дух і енергію ранніх років хіп-хоп культури в Нью-Йорку [13, р. 31]. Через об'єktiv Купер передано, як молодь використовувала вуличне мистецтво, танці, музику і поезію як засоби самовираження і протесту, формуючи новий культурний рух [13, р. 114]. Фотографії та інтерв'ю в книзі ілюструють, як ці творчі форми об'єднували людей і посприяли соціальним змінам [13, р. 147]. Ця книга наголошує, що хіп-хоп культура не просто розвага, а потужний інструмент соціальної комунікації та змін, який продовжує впливати на мистецтво, моду, мову та життя по всьому світу [13, р. 66]. Вона служить нагадуванням про важливість документування культурних феноменів і збереження історії для майбутніх поколінь показуючи, як енергія і креативність можуть трансформувати суспільство [13, р. 135].

«Spray Nation: 1980s NYC Graffiti Photographs» (2022) Марти Купер: це візуальна хроніка графіті-культури Нью-Йорка 1980-х років [15]. Книга містить велику кількість фотографій, зроблених самостійно М. Купер, які документують

графіті на стінах, поїздах та інших міських поверхнях Нью-Йорка в 1980-х роках [15, р. 4-22]. Фотографії показують роботи відомих графіті-художників того часу, таких як Dondi, Futura, Lady Pink та інших [15, р. 7-24]. Кожен знімок відображає не лише мистецьку майстерність, але й дух та атмосферу міста, де графіті стало частиною урбаністичного ландшафту [15, р.283]. Крім візуального контенту, книга включає коментарі Марти Купер та інших учасників графіті-руху, що дає змогу зрозуміти контекст і значення кожної роботи. «Spray Nation» також розповідає про техніки та стилі, які використовували художники, і про соціальні та політичні аспекти графіті-культури [15, р. 54].

Таким чином, ця книга є важливим документальним ресурсом, який демонструє розвиток графіті як форми мистецтва і його вплив на міське середовище та культуру 1980-х років [13; 14; 15]. Ця робота надає глибоке розуміння і оцінку графіті як форми мистецтва, що виникла на вулицях Нью-Йорка у 80их роках. Через об'єktiv Купер проглядно, як графіті перетворилося з підпільної діяльності на значущу культурну течію, яка відобразила соціальні та політичні настрої того часу. Фотографії в книзі не лише документують яскраві та сміливі роботи художників, але й розповідають історії людей, що стоять за цими творами, їхню боротьбу та креативність. Книга підтверджує, що графіті стало невід'ємною частиною міського ландшафту та вплинуло на світове мистецтво і культуру, вона є важливим свідченням еволюції графіті, його впливу на суспільство і його здатності змінювати сприйняття публічного простору [15, р. 46]. Це нагадування про те, як вуличне мистецтво може стати голосом покоління і каталізатором для соціальних змін [13; 14, pp. 15-22].

«Tag Town» (2007) Марти Купер: це книга яка досліджує основоположну частину графіті-культури, відому як «теги» [16]. Теги представляють собою стилізовані особисті підписи або псевдоніми вуличних художників [16, р. 26], що зазвичай залишають на поверхнях біля своїх творів або просто в міському середовищі. Книга містить численні фотографії тегів, зроблені Мартою Купер протягом кількох десятиліть. Теги є найпростішою і найпоширенішою формою графіті та водночас можуть мати складні і витончені дизайни. Дана книга

демонструє різноманітність стилів тегів, які можна знайти на вулицях Нью-Йорка і розкриває історії та особистості художників які їх створюють [16, р. 6]. Книга надає глибокий аналіз технік які використовуються для створення тегів і трактує їх значення у графіті-культурі [16, р. 8]. Ця книга підкреслює важливість тегів як фундаментальної складової частини графіті-мистецтва і як засобу самовираження для багатьох молодих людей, вона пропонує читачам унікальне уявлення про витoki та розвиток графіті-культури, акцентуючи увагу на її основній формі-тегах, Купер підкреслює важливість тегів як ключового елементу графіті-культури [16, р. 12]. Через численні фотографії та розповіді художників, книга демонструє, як теги служать засобом самовираження та ідентифікації для графіті-спільноти. Вони не лише відображають індивідуальні стилі та техніки, але й символізують приналежність до тої чи певної субкультури. М. Купер показує, що навіть у своїй найпростішій формі графіті має глибоке культурне і соціальне значення, будучи частиною міського ландшафту і впливаючи на візуальне сприйняття міста. «Tag Town» наголошує про те, що кожен тег є не лише малюнковим підписом, але й історією, голосом та присутністю людини у великому міському просторі [16].

С початку виникнення фотографії змінилось багато, рівень розвитку цього напрямку постійно зростає, багато чого змінилося в технічній складовій доки фотографія стала окремим видом мистецтва.

Фотографування це найшвидший спосіб створення витвору мистецтва, тому що не потребує багато часу від задумки до реалізації як, наприклад малювання де спочатку треба намалювати ескіз, потім все це перенести на канву і намалювати за допомогою фарб картину, що може зайняти від двох годин(за умови використання швидковисихаючих фарб) до значно більш довшого часу при умовах довговисихаючого матеріалу або/та продуктивності митця. Очевидність переваги фотографії – час, який витрачається на створення, але не означає, що фотографи завжди потребують мало часу для реалізації своєї творчості, в фотомистецтві теж є багато «невидимих» нюансів, та і творчі кризи так само можуть і до таких творців завітати.

Важливою складовою фотомистецтва є правильно побудована композиція. Коректне розташування елементів у кадрі, налаштоване світло, вибір кольорової гами всі вони впливають на результат, а відповідно на реакцію до окремої фотографії [24, р.20]. За допомогою сучасної техніки і новітніх програм вдається створити не менш вражаючі шедеври ніж в інших мистецьких напрямках. Через свій потужний вплив на суспільство фотографія дає об'єктивізм мистецтву, суб'єктивізм подіям і нейтральність невизначеності привертаючи увагу саме до того на чому ставить акцент фотограф.

Фотографія це інструмент, який документує мистецтво, тим самим зберігаючи зображення витворів мистецтва у їх первинному вигляді. За допомогою фотофіксації стає можливим збереження творів мистецтва у каталогах, архівах, документах та інше, за допомогою цього багато досліджень мистецького напрямку виступають в їх аналітичних складових. Так само даний інструмент використовується для популяризації видів мистецтва, фотографія спрощує створення рекламних проспектів, листівок та флаєрів, як офлайн так і на мережевих платформах в інтернеті, використовується для анонсування виставок в галереях, пінотеках тощо.

Фотографія незамінний інструмент для створення і збереження мистецьких робіт, вона допомагає глобалізації культурного обміну, висвітлює культурні події і мистецтво та сприяє культурному розвитку в цілому. Подібна практика допомагає полегшити доступ до нових культурних відкриттів та збагачує споживання культурологічних учень [20, р. 124].

Настінний живопис і його фотографування є важливим видом культурного мистецтва. Це напрямки, які як паралельно так і тісно пов'язаними чином прямують у своєму розвитку доповнюючи одне одного. Одним з розповсюджених аспектів є фотографування настінного арту, муралів, графіті та інших подібних видів мистецтва. Деколи даний живопис виступає головною точкою або частиною композиції, багато фотографів використовують графіті як фон для своїх арт-проектів, фотосесій додаючи своїм роботам яскравості та

унікальності. Не є новим і спільна співпраця художників з фотографами, часто такі тандеми допомагають доповнити творчість одне одного.

Подібним чином народжують нові інтерпретації статичного мистецтва, з'являється зовсім новий або продовження виділеного сюжету. В будь якому випадку обидва види мистецтва мають потужний мистецький вплив на культурне товариство і соціальний розвиток. Очевидність взаємних доповнень безперечно, цей зв'язок міцний і важливий, як для творчих продюсерів так і для споглядачів мистецьких результатів. Разом ці види мистецтва утворюють симбіоз для збагачення сучасної культурної спадщини.

Важливо згадати вплив настінного арту на появу нового розгалуження у фотографії, яке в свою чергу зайняло велику нішу і задовільнила примхи поціновувачів даного напрямку.

В будь якому з видів мистецтва можна застосувати найпотужніший інструмент сьогодення-фотографію, вона може бути як самостійною мистецькою одиницею, так і найсильнішим допоміжним інструментом в своїй галузі. Одностайно можна зазначити, що всі напрямки вказані в даному розділі мають право на існування і в майбутньому будуть тільки розвиватися разом чи окремо.

Фотографія від початку винайдення і до сьогодення має найвпливовішу позицію і роль у суспільстві, вона є невід'ємним інструментом закарбування подій, спогадів і об'єктів. За допомогою фотографії формується суспільна точка зору, документується історія, фіксується культурна направленість.

За допомогою фотографії і інших допоміжних інструментів стає легко направити суспільну думку у потрібному напрямку, вона може бути навіть інструментом маніпуляцій в доброму або недоброму значенні. Питання застосування фотографії в сьогоденні дуже делікатне, адже в сучасному світі фотографування це і тема збереження та/чи порушення приватності як об'єктів так і суб'єктів [1, с.143].

Фотографія є потужним інструментом, який впливає на різні аспекти суспільства і його життя. Вона документує і зберігає історію, формує суспільну думку, сприяє вираженню і взаємодії по між людьми, але важливо враховувати

етичні аспекти і використовувати цей інструмент із відповідальністю, мати повагу до приватності і доносити правдивість інформації, це ази робочої етики фотографа і його співпрацівників. Фотографія, як і будь-яке інше мистецтво спроможна викликати реакцію у того, хто споглядає, доводячи свій безпосередній вплив на суспільство [1, с.44].

Велика кількість фотографів і митців за допомогою своєї праці доносять суспільству істини які винятково впливають на сприйняття реальності. З духовної точки зору фотографія це інструмент який впливає на підвищення обізнаності. Фотографія здатна доторкнутися до найглибших струн свідомого та викликати індивідуальні почуття. Фотограф здатен виражати і обрамляти красу, але так само і глядач підтверджує факт переданого. Іноді роботи можна сприйняти з реакцією на зовні, а іноді це заклик до глибинного у свідомості людини [1, с.76; 24].

З інтелектуальної точки зору фотографія це потужний інструмент дослідження і розуміння оточуючого світу, за її допомогою можна закарбовувати моменти і об'єкти. Фактичний вплив на наукову складову беззаперечний, прямий доказ цьому публікації наукових фотознімків у багатьох джерелах в дослідництві. Неможливо уявити сучасний науковий світ без фотографічних дослідів, багато науковців так чи інакше стикаються в дослідженнях з фотографією, будь то фотоархіви чи фотодокази. Інколи без фотофіксації взагалі неможливо побачити нове наукове відкриття, через швидкість руху, розмір тощо-фотографії подібного роду це не документація, це першовідкриття [1, с.120].

Фотографія з інтелектуальної точки зору сприйняття є багатофункціональним потужним інструментом, який має вплив на ширше розуміння світу, формує мислення і сприйняття. Вона виступає як засіб дослідження і комунікації, допомагає бачити світ в інших перспективах і збагачує його розуміння. Фотографія сприяє розвитку критичного мислення, стимулює інтелектуальні роздуми і часто спонукає до пошуку істини.

Фотографія невід'ємний аспект інтелектуального і культурного життя, який збагачує знання і розширює кордони знань.

З духовної точки зору фотографія провідник на шляху пошуку істини, встановлення зв'язку зі своїм потаємним і сакральним. Фотографія спроможна встановити духовний зв'язок з оточуючими, викликає емпатію. За допомогою неї можна нагадати про важливість духовних цінностей і збереження духовної спадщини.

Роль фотографії в історії не менш важлива, ніж статті та підручники з історії, її не можна вважати доповненням, фотографія-це основний факт, який доповнюється текстом або аудіоінформацією, яка в свою чергу визначає роль зафіксованого факту, чи є він правдивим або неправдивим. Неможливо недооцінити роль фотографії в суспільстві, у формуванні громадської думки, без таких інструментів думка формувалася б на обмеженій уявній кривій, яка має дуже крихку поверхню, що може легко зламатися під тиском непідтверджених аргументів. Фотографія підкреслює факт і аргументує подальшу інтерпретацію інформації, яку складніше спотворити при наявності реальної фотографії.

С. Зонтаг і М. Купер презентують дві різні, але взаємопов'язані сфери в фотографії і її впливу в контексті культурного мистецтва [21, р. 4]. Вони працювали в різних жанрах пов'язаних з фотографією, але перетин між їх роботами має ключові моменти. Зонтаг аналізувала фотографію з критично-філософської точки зору [21, р. 68], коли Купер зосередилася на фіксуванні реальних моментів, які демонстрували культурно-соціальні кореляції. Обидві грають важливу роль у розумінні фотографії в цілому, лише поєднуючи цих антагоністок можливо зрозуміти фотографію в фізичному і духовному контекстах. Неможливо уявити одне без одного, форми думок і форми задумів разом створюють повну картину і дають розуміння найважливішого в сфері фотографії.

Підкреслюючи роль фотографії у відображенні соціальних аспектів, Зонтаг розмірковувала про вплив знімків на соціальну думку і її формування [21, р. 187]. Сюзан піднімала питання відповідальності фотографів, розставляла акценти на

етичності. Есе Зонтаг «Про фотографію» 1977 року містить розділ під назвою «У печері Платона» [21, р. 14-68, 92], в якому вона обговорює вплив фотографії на сприйняття світу. Аспекти, які висвітлюються в роботі Зонта – це взаємодія глядача з фотографією, обговорення етики та використання фотографії для правдивого висвітлення та доказу реальності. Порівняння Зонтаг з печерою Платона можна зрозуміти так: фотограф може отримати більш повне уявлення про світ ідей, постійно задаючи собі питання і шукаючи відповіді через об'єктив [21, р. 14-68, 92, 137]. Зроблене зображення – це як вихід з печери, фотограф бачить його, а спостерігач може грати роль людини, яка залишається в печері, а може бути тією частиною, яка вийшла з неї в цій ситуації за допомогою провідника.

У своїй роботі авторка піднімає питання про природу фотографії, її етичне та інформаційне значення в суспільстві, яке не можна ігнорувати. Такі есеї завжди спонукають до роздумів та аналізу, вивільняють особисту точку зору, провокують до дискусії та подальшого аналізу.

Фіксуючи міські вулиці, Купер виражала міські коментарі вуличних митців, її роботи звертали увагу на «шепіт вулиць», документували реалії звертаючи увагу на думки, які були не підтримані увагою. Марта встигла завчасно підхопити хвилю розвитку нового субкультурного напрямку і не залишила без уваги те що на початку сприймалося як вандалізм, а після сформувалося в величезну течію окремого художнього напрямку.

Будучи першовідкривательницею, жінка несе на собі почесне ім'я і роль людини яка посприяла популяризації міських нарисів і графіті у всьому світі [16, р. 353]. Навіть у поважному віці вона не втомлюється працювати над справою свого життя і не цурається нічних вилазок для нових арт-фото відкрить. Співпраця з представниками арт кам'яніти принесла Купер багатоплідних робіт і дала можливість закарбувати важливі моменти в історії спреї-стріт арту [22, р.87]. Вона змогла зробити проривний внесок в визнання арт культури і створила окремий напрямок в фотокореспондентом відгалуженні [22, р.137].

Взаємозв'язок між працею Марти Купер і Сюзан Зонтаг можна знайти в їх спільному погляді на фотографію як знаряддя що має вплив на суспільство в культурі і в цілому [21, р. 143]. Через теоретичні роздуми Зонтаг і практичні документальні роботи Купер є докази того, що фотографія не лише є відображенням реальності, а також є механізмом етичного діалогу та впливати на соціально-культурні зміни [20, р. 135; 21, р. 147]. Роботи обох представляють чітке бачення симбіозу практики і теорії та виражають ключові значення цього напрямку. Поєднання сучасних видів фотомистецтва та обрамлення у щось більш значуще з інтелектуально-культурної точки зору, ніж просто світлина-це праця таких видатних людей як вищезазначені. Історія може пригадати не багато людей настільки завзято поранених у направленні у подібні напрямки, але цих видатних людей одностайно треба ставити у приклад і вшановувати лаврами. Їх робота дуже важлива для сьогоденних і майбутніх як дослідників та і для зацікавлених виключно у цілях саморозвитку.

Стороні, яка споглядає, залишається тільки осмислювати запропоновані трактування і погляди на одну з важливих і унікальних галузей культури-фотографію.

Окрему роль у фотофіксації відіграло спонтанне фотографування – це форма зйомки, яка не передбачає попереднього планування, а спрямована на миттєве захоплення моменту. Воно часто застосовується у вуличній фотографії, подорожах та репортажній зйомці.

Марта Купер і Донді Вайт ключові фігуруючи сторони в історії Нью-Йоркського графіті, їх співпраця наприкінці 1970 – 1980 років перетворилася на визначальну рушійну силу в напрямку і поляризації вуличного мистецтва.

Завдяки цій плідній співпраці було створено і задокументовано не тільки графіті, а й вуличну культуру Нью-Йорку того часу, відлуння якої впливає на розвиток і популяризацію цього напрямку і на сьогоднішній день.

Співпраця Марти Купер і Донді Вайта. Марта Купер, працюючи фотографом у Нью йорж Пост, документувала вуличну культуру Нью-Йорка, включно з графіті. У 1979 році вона познайомилася з Донді Вайтом, одним із

найвідоміших графіті-художників того часу, якого вона супроводжувала під час створення робіт. Це стало першим випадком, коли графіті-художник дозволив фото-журналісту фотографувати процес написання графіті.

Найяскравішим результатом їхньої творчої взаємодії стала серія графіті «Children of the Grave», натхненням для якої послужила композиція Black Sabbath. У період 1978-1980 років Донді створив три масштабні графіті на вагонах нью-йоркського метрополітену. Процес створення заключної роботи цієї трилогії у 1980 році на станції New Lots Yards зафіксувала Марта Купер. Ці світлини набули культового статусу в історії графіті та увійшли до знакової книги «Subway Art» (1984), співавторкою якої разом із Генрі Чалфантом стала Купер. [14, р. 78-92].

Спадщина та вплив. Книга «Subway Art» здобула славу «Біблії графіті», суттєво вплинувши на світове сприйняття вуличного мистецтва. Завдяки майстерним фотографіям Купер, творчість Донді отримала міжнародне визнання, а сам художник став легендарною фігурою своєї епохи. Їхня співпраця не лише задокументувала важливий етап у розвитку графіті, а й сприяла його визнанню як мистецтва в очах широкої публіки. Спільна праця Марти Купер та Донді Вайта ілюструє, як фотографія здатна не просто фіксувати, а й трансформувати розуміння цілих культурних явищ [14, р. 93].

Огляд спільних «проектів» та фотосерій:

По суті, найважливішим «проектом» їхньої взаємодії стало документування творчого шляху Донді Вайта та ширшої графіті-сцени Нью-Йорка. Це були не проекти з чіткими межами, а скоріше тривалий процес фіксації мистецтва Донді та його кола спілкування через об'єктив Марти Купер.

Фотографування графіті на потягах метро: Марта Купер детально фіксувала численні роботи Донді на вагонах метро, які вважаються вершиною графіті-мистецтва [23, р. 94]. Її світлини зберегли цілісно розписані вагони («whole cars») та складні, віртуозні «мастерпіси» Донді. Ці зображення стали культовими та є цінним візуальним архівом тієї епохи.

Зйомки Донді за роботою: Купер також фотографувала Донді безпосередньо в процесі творення – у депо метро, на міських вулицях. Ці кадри дають змогу зазирнути у творчий процес, атмосферу та інструментарій графіті-художників того часу.

Хоча окремих формальних «проектів» як таких не існувало, їхню постійну взаємодію та документування робіт Донді Купер можна розглядати як тривалий спільний внесок у збереження історії графіті [23, р. 99].

Вплив їхньої співпраці на сприйняття графіті-культури:

Легітимізація графіті як мистецтва: Фотографії Марти Купер, особливо робіт Донді, відіграли ключову роль у зміні ставлення до графіті, сприяючи його сприйняттю не лише як вандалізму, а й як форми художнього вираження [16, р. 502]. Її об'єкти зафіксував майстерність, складність та мистецьку цінність графіті.

Популяризація графіті за межами Нью-Йорка: Завдяки її фотографіям, творчість Донді та естетика графіті стали відомі далеко за межами Нью-Йорка, вплинувши на розвиток графіті-культури в інших містах та країнах.

Створення візуального архіву: Їхня співпраця призвела до створення безцінного візуального архіву ранньої графіті-культури, який є важливим для дослідників, художників та всіх, хто цікавиться історією сучасного мистецтва.

Особливості їхньої взаємодії як фотографа та художника:

Взаємна повага та розуміння: Купер виявляла щиру зацікавленість у творчості Донді та графіті-культурі загалом, що сприяло встановленню між ними довірливих відносин. Донді, зі свого боку, усвідомлював важливість документування його робіт для історії.

Різні, але взаємодоповнюючі ролі: Купер фіксувала, а Донді творив. Їхні ролі були різними, але їхня співпраця була синергетичною – без фотографій Купер вплив робіт Донді не був би таким значним, а без видатних робіт Донді фотографії Купер не мали б такого ж значущого об'єкта для фіксації.

Значення їхнього внеску в історію мистецтва: спільна робота Донді Вайта і Марти Купер є важливим свідченням становлення та розвитку графіті як

значущого мистецького руху кінця ХХ століття. Фотографії Марти Купер стали невід'ємною частиною історії графіті, а роботи Донді Вайта вважаються класикою цього жанру. Їхня взаємодія допомогла зафіксувати цей важливий період в історії мистецтва для майбутніх поколінь.

Сучасні цифрові камери та смартфони дозволяють робити якісні фотографії миттєво, що сприяє зростанню популярності цього виду фотографії. Автоматичні налаштування, швидкий автофокус та штучний інтелект допомагають знімати динамічні сцени без значної підготовки.

Спонтанне фотографування дозволяє зафіксувати унікальні моменти, які неможливо було б відтворити штучно. Воно є важливим засобом документування реальності та створення емоційно насичених кадрів.

Висновки до розділу 1

Фотографія в сучасному світі – це не просто фіксація, а фундаментальний інструмент збереження культурної спадщини та формування суспільної свідомості. Вона глибоко впливає на ідентичність, консервуючи емоції та створюючи «зображені спогади». Особливо це помітно у фотофіксації настінного живопису, яка є ключовим видом культурного вираження і засобом збереження урбаністичної спадщини, часто тимчасової та вразливої. Цей процес дозволяє вивчати твори навіть після їх фізичної відсутності.

Фотографія має надзвичайний вплив на суспільство, формуючи громадську думку, документуючи історію та фіксуючи культурну спрямованість. Вона здатна викликати сильні емоції, торкаючись найглибших струн свідомості. З інтелектуальної точки зору, фотографія – потужний інструмент дослідження світу та наукових відкриттів. З духовної точки зору, вона є провідником у пошуку істин.

Праці таких мислителів, як Сьюзен Зонтаг та Марта Купер, демонструють симбіоз теорії та практики, підкреслюючи, що фотографія – це не лише відображення реальності, а й механізм етичного діалогу та впливу на соціально-культурні зміни. Зокрема, роботи Купер про графіті та хіп-хоп культуру Нью-

Йорка зафіксували розвиток субкультур, що трансформувалися у важливі художні течії, зробивши її першовідкривателькою у цій галузі.

Фотографія постійно розвивається, поєднуючи художнє бачення та технічну досконалість. Вона є незамінним інструментом для документації та збереження мистецьких робіт, сприяючи культурному обміну. Настінний живопис та фотографія взаємно доповнюють одне одного, створюючи симбіоз для збагачення культурної спадщини.

Фотографія має найвпливовішу позицію у суспільстві, формуючи думку та документуючи історію. Проте, її застосування є делікатним, адже вона може бути інструментом маніпуляцій та порушувати приватність. Важливо використовувати цей інструмент відповідально, з повагою до приватності та правдивості інформації.

РОЗДІЛ 2. ФОТОГРАФУВАННЯ У ФОРМАХ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЯ

Фотографія є тим видом культурної діяльності і творчого прояву, який впливає на організацію дозвілля і провокує його напрямом. Цей вид діяльності перелічує в собі мистецьку творчість і соціальний діалог. За допомогою даної форми організації дозвілля впливає окрема форма культурно дозвіллевого напрямку, створюється течія послідовників та поціновувачів. Існує чи малий аспектний перелік дозвіллево культурної творчості в якому задіяно фотографію не лише як технічний інструмент, а і як інструмент реалізації мистецьких робіт.

Фотографія поєднує в собі як любительські, так і професійні напрямки, неможливо недооцінити чи переоцінити важливість граючої ролі цього напрямку у суспільстві.

Фотографія надає змогу реалізації найсміливіших задумів, сприяє розвитку художнього погляду і креативного мислення.

2.1. Причини популярності фотографії у сучасному суспільстві

У сучасному світі *фотографія* посідає центральне місце, перетворившись на невід'ємну складову повсякденного життя та потужний чинник культурного розвитку. Стрімкий прогрес *цифрових технологій*, що охоплює *цифровізацію*, експансію *соціальних мереж* та повсюдну *мобільність фотопристроїв*, кардинально змінив ландшафт візуальної комунікації. Ці трансформації не лише розширили сферу застосування фотографії, зробивши її доступною для кожного, але й закріпили її статус як повсякденного та незамінного інструменту фіксації та осмислення реальності. Завдяки цьому феномену, візуальні образи стали універсальною мовою спілкування, здатною миттєво долати географічні та культурні кордони, формуючи нові способи сприйняття світу та взаємодії між людьми.

Проте, попри цю загальну доступність і повсякденність, справжній потенціал фотографії як окремої сфери *мистецтва, розвитку та творчості* розкривається лише для тих, хто усвідомлює її глибинну художню цінність.

Масове створення зображень, хоч і демократизувало доступ до візуального контенту, не завжди корелює з осмисленим підходом до фотографії як засобу художнього вираження [19, р. 38 – 45]. Лише справжні ентузіасти, що прагнуть дослідити естетичні, технічні та концептуальні аспекти фотомистецтва, здатні вивести фотографію за межі простої фіксації моменту, перетворивши її на самостійну форму мистецької комунікації, що впливає на формування естетичних смаків та світогляду суспільства. Це підкреслює подвійну природу фотографії в ХХІ столітті: з одного боку, вона є масовим явищем, доступним кожному, з іншого – це складна та багатогранна дисципліна, що вимагає глибоких знань, художнього бачення та постійного самовдосконалення для повного розкриття свого потенціалу.

Завдячуючи технічній доступності у сьогоднішні дні кожен може займатися зйомкою та самовиражатись таким чином. Підтримкою цього самовираження виступає інтернет, де на окремих відомих платформах (Інстаграм, Фейсбук, спеціалізовані сайти з тематикою фотографії і мистецтва та інші) стало можливим це розповсюдження. Ці платформи не лише провокують розвиток, а й допомагають виступати фотографії інструментом діалогу між глядачем і автором.

За допомогою фотографії стає можливим збереження і розповсюдження зображень настінного мистецтва, чого було б неможливо зробити без даного інструменту, таким чином створюється потужний архівний елемент, якому не загрожує знищення з боку несприймаючих сторін (противників мистецького вираження на всьому окрім канви) та відпадає загроза втрати настінних зображень через звичайні часові фактори як погода або механічні руйнування [19, р. 82-84]. Фотографія створює не лише архів спогадів, вона стає продовженням вже існуючого елементу творчості, вона виступає як архіватор і як творець, фотограф може бути як фіксатор того що вже існує так і як художник, який доповнює існуюче, створюючи світлину яка може лише завдяки іншому ракурсу кардинально змінити сприйняття зображеного. Також важливо зазначити, що таким чином стає можливим передати не лише повідомлення які

можуть мати як філософський характер, так і вигукувати до звичайних сьогоденних питань в соціумі, політиці тощо від художника, а і погляд фотографа, який так само вкладає свої почуття у зроблене. Важливо зазначити, що на подібні творчі прояви може впливати не лише особисте життя авторів, а і події які від них не залежать, до них можна віднести природні катаклізми, війни і поведінка окремих індивідів в соціумі. Графіті, мурахи, фрески або просто стихійні малюнки впливають на свідомість споглядаючи сторін і формують колективну свідомість і пам'ять. Фотографія допомагає фіксувати всі ці настрої і зміни та надає можливість відстежити хронологію і розвиток цього виду мистецтва, створює комплексні доповіді і нові твори мистецтва. Надалі подібні фотографії стає можливим використовувати у відтворенні та відновленні зображень, створенні архівів та каталогів для наступних поколінь [10, р.30].

Таким чином стає зрозуміло, що фотографія і настінне мистецтво позитивно впливають на розвиток творчості і культури суспільства та розкривають це питання ще глибше у своїй суті.

Фотографія як складова сучасної невід'ємної частини сучасного життя виросла за рахунок розвитку сучасних технологій таких як цифровізація і мобілізація фотообладнання, глобальна мережа інтернет із відповідними платформами.

Основні аспекти які впливають на популяризацію фотографії вуличного мистецтва допустимо розокремити на наступні складові, такі як технічна, мережева, творча і меморіалізаційна.

Завдяки технічній доступності зросли можливості для будь якої зацікавленої сторони, будь який власник мобільного пристрою може вже проявити свої творчі задуми в фотографії, для більш технічного і творчо розширеного сприйняття необхідно використовувати професійну техніку та навички.

Соціальні платформи в мережі інтернет провокують розповсюдження і популяризацію фотографії виступаючи як інструмент вираження мистецької точки зору і розповсюдженням ідеологічних наративів, також завдяки

популярним соцмережам стає можливим обмін творчими задумами, мережа з багатим об'ємом контенту стає джерелом натхнення, послідовництва та наставництва.

Творча складова самовираження людини закарбована в фотографічну форму дає змогу передавати особисте сприйняття і бачення оточуючого світу, показати німу емоцію, втілити креативні ідеї.

Фотографія як спосіб архівації моментів і об'єктів дозволяє фіксувати важливі речі для суб'єктів і сприяє створенню архівації вищезазначеного. З часом даний вид творчої діяльності асимілював в мистецьку діяльність і продовжує розвиватися в різних напрямках.

У сучасному світі фотографія перетворилася на феномен, який глибоко проник у всі сфери нашого життя, ставши невід'ємною складовою повсякденності та потужним рушієм культурного розвитку. Завдяки стрімкому прогресу цифрових технологій – від цифровізації та поширення соціальних мереж до повсюдної мобільності фотопристроїв – ландшафт візуальної комунікації змінився докорінно. Ці трансформації не лише зробили фотографію доступною для кожного, а й закріпили за нею статус незамінного інструменту фіксації та осмислення реальності. Візуальні образи стали універсальною мовою спілкування, здатною миттєво долати географічні та культурні кордони, формуючи нові способи сприйняття світу та взаємодії між людьми.

Проте, попри цю загальну доступність, справжній потенціал фотографії як окремої сфери мистецтва, розвитку та творчості розкривається лише для тих, хто усвідомлює її глибинну художню цінність. Масове створення зображень, хоч і демократизувало доступ до візуального контенту, не завжди корелює з осмисленим підходом до фотографії як засобу художнього вираження. Лише справжні ентузіасти, що прагнуть дослідити естетичні, технічні та концептуальні аспекти фотомистецтва, здатні вивести фотографію за межі простої фіксації моменту, перетворивши її на самостійну форму мистецької комунікації. Це підкреслює подвійну природу фотографії в XXI столітті: з одного боку, вона є масовим явищем, доступним кожному; з іншого – це складна та багатогранна

дисципліна, що вимагає глибоких знань, художнього бачення та постійного самовдосконалення для повного розкриття свого потенціалу.

Окрім мистецького виміру, фотографія виконує надзвичайно важливу меморіалізаційну та архівуючу функцію, особливо у контексті збереження настінного мистецтва, такого як графіті, мурали чи фрески. Вона є незамінним інструментом для документування та розповсюдження цих зображень, яким загрожують як часові фактори – погодні умови чи механічні руйнування – так і людський фактор, включно з вандалізмом або знесенням будівель [16, р. 22]. Таким чином, фотографія створює не просто архів спогадів, а й потужний документальний елемент, що фіксує еволюцію вуличного мистецтва, його настрої та зміни [17, р. 158]. Вона дозволяє відстежити хронологію розвитку цього виду творчості та створювати комплексні доповіді, забезпечуючи можливість відтворення та відновлення зображень для майбутніх поколінь.

Більше того, фотографія є потужним інструментом самовираження та діалогу. Завдяки технічній доступності, кожен може займатися зйомкою та самовиражатися, а інтернет-платформи виступають ідеальною підтримкою для цього, забезпечуючи широке розповсюдження та популяризацію робіт. Ці платформи не лише провокують розвиток, а й перетворюють фотографію на інструмент діалогу між глядачем і автором. Фотографія дозволяє передавати особисте сприйняття світу, німі емоції, втілювати креативні ідеї, а також відображати соціальні, політичні та філософські наративи, що можуть бути зумовлені як особистим життям авторів, так і зовнішніми подіями, такими як природні катаклізми чи війни. Вона дозволяє художнику не лише фіксувати існуюче, а й доповнювати його, створюючи світлинку, яка може кардинально змінити сприйняття зображеного завдяки іншому ракурсу чи авторському баченню.

Отже, фотографія в XXI столітті є багатошаровим феноменом, що охоплює технічну, мережеву, творчу та меморіалізаційну складові. Вона є не лише повсякденним інструментом комунікації, а й живим, постійно розвиваючимся видом мистецтва, що відіграє ключову роль у формуванні колективної

свідомості та культурної пам'яті суспільства. Її здатність фіксувати, архівувати, передавати та створювати робить фотографію незамінним елементом культурного поступу та потужним інструментом для творчого самовираження та осмислення світу.

2.2. Фотографування і творче самовираження особистості

Існує багато форм творчого самовираження, фотографія займає в них одне з почесних місць і надає велику кількість можливостей самовираження. Фотографія має в своєму арсеналі багато жанрових напрямків, що надає змогу реалізації в окремому напрямку, або в багатьох одразу. До прикладу фотографія настінного мистецтва може представляти з себе не лише документальний вид зйомки, вона може бути і концептуально вираженою за допомогою акцентів на сторонніх об'єктах. Концептуальність допомагає знайти та задати напрямок відповідний внутрішньому запиту особистості, привернути увагу до окремої важливої для суспільства теми або взивати до наміченої реакції, що спонукатиме до актуалізації і підйому важливого соціального питання.

Кожен фотограф має свій сформований індивідуальний стиль, які він набуває з досвідом і під час експериментування зі світлом, тінню, кольором, оптикою до фотокамери та інше. Таким чином трапляється реалізація індивідуального напрямку і допомагає глядачеві впізнати роботу автора, навіть не маючи інформації про неї, адже індивідуальність стилю виконання робіт, це як невидимий підпис автора.

Фотографія це візуальне оповідання яке розповідає фотограф, вона несе в собі емоцію або викликає її, неможливо переоцінити вагомість візуального матеріалу, адже відповідно статистичним даним людина отримує від тридцяти до шістдесяти відтоків інформації саме візуальним шляхом, даний процент варіативний в залежності особистісних рис і несе лише варіативний характер, та стає зрозумілим, що зоровий спосіб отримання інформації з зовні має потужний вплив на свідомість людини.

Фотографія це візуальна проекція думок фотографа, який передає зображення саме з особистим баченням середовища і об'єктів у ньому. Фотограф

має можливість індивідуального самовираження і реалізації особистих задумів за допомогою звичайного на перший погляд інструменту - фотокамери, мобільного пристрою або професійної техніки фільмування.

Внутрішній світ людини завжди наповнений суб'єктивними поглядами на зовнішню візуальну середу, залежно від нейронного типу особистості одні і ті самі речі сприймаються по різному і погляд на них завжди має індивідуальний характер, навіть такі незначні фактори як зріст і якість зору суб'єкту грають одну з визначаючих ролей в будуванні світлина, дві різні людини можуть сфотографувати той самий об'єкт і створити протилежно різні кадри [19, р. 49 – 54]. Подібні факти доводять беззаперечну доказовість існування творчого і особистісного самовираження [19, р. 257].

Фотографія є лише одним з інструментів творчого самовираження яка дарує можливість реалізації творчих задумів майже будь якого характеру, єдиними обмеженнями в цьому вираженні можна вважати технічні можливості фототехніки і програм обробки та формою кінцевого творчого продукту, але враховуючи технологічний розвиток на сьогодні, можливо довести низький рівень обмеженості в цьому питанні і з кожним роком ці обмеження зменшуються, завдяки невинному глобально- технічному прогресу.

За допомогою визначених творчих інструментів людина мистецтва формує свій індивідуальний спосіб передачі думки і бачення. З часом і досвідом формується свій індивідуальний стиль і характер виконання творчих робіт і не важливо чи це фотохудожник, чи тесляр всі люди творчих професій і вираження завжди мають очевидну особисту творчу поведінку та стиль. Якщо вести розбір реалізації муралів, то очевидним є той факт, що кожен художник - мураліст або інші вуличні виконавці настінного мистецтва використовують в своїх роботах з здебільшого основну палітру кольору фарби і стиль виконання малюнка, це не тільки допомагає впізнати того чи іншого автора, а є невідомою формою передачі внутрішнього погляду творчої людини. В питанні реалізації фоторобіт грають визначну роль жанр фотографії, будування самої композиції, гра світла і

тіні та кольору на кінцевій світліні, та сама тематика зображення, яка і вимальовується в результаті вищезазначеного.

Багато відомих людей у сфері графіті і фотографії змогли довести світу, що спроможні на візуально розповідь окремих історій, спромоглись передавати і викликати емоційні реакції, подеколи впливати на суспільну думку і її характер. Все це стало можливим лише завдяки особистому творчому самовираженню людей в напрямку малюнку і фотографії. З початку зародження всіх рухів у цих напрямках почали формуватися окремі спільноти в яких збираються люди з подібними інтересами, вони влаштовують конкурсні змагання по між собою, створюють клуби однодумців, словом роблять все щоб підтримувати і допомагати розвиватися руху однодумців.

Фотографія в формуванні творчого самовираження створює можливість для індивіду реалізовувати задуми у різних жанрових напрямках, наприклад міський ландшафт, пейзаж, документальні фіксації, репортажі і інші концептуальні види фотографії.

Основні аспекти на які впливає фотографія у самовираженні індивідуального суб'єкта це як формування особистого індивідуального стилю, фотограф створює свій власний підхід до передачі і створення зображення, за рахунок технічних налаштувань, вибору тематики і відповідного освітлення. Таким чином стає можливим створення візуальної історії яка передає настрій, викликає емоцію лише через фотофіксоване зображення.

Подібний творчий напрямок створює умови і для саморефлексивної терапії, допомагає аналізувати внутрішній стан та розбирати особисті пазли свідомості. Таким чином аналізується внутрішній світ митця як ним особисто, так і викликає суб'єктний аналіз у глядачів які так само можуть рефлексувати завдяки спогляданню на творчість інших, під час подібного досвіду завжди відкриваються двері до внутрішнього світу людини, кожний окремо інтерпретує візуальну картину на свій лад, з цього може бути відкрито двері до попереднього життєвого досвіду глядача, його культурної структури внутрішнього світу та в деяких випадках навіть його травматичного досвіду. Підсумовуючи потрібно

зазначити, що лише через призму внутрішнього світу можливо зрозуміти і інтерпретувати цю реальність і це вже не питання фотографії або муралів, це питання світогляду особистості загалом.

Провокує розвиток цього напрямку в людини участь в різноманітних фотоконкурсах, членство в фото-клубах та інше. Це все сприяє отриманню зворотнього зв'язку фотографа і поціновувача, митця і творця, це рушійний важіль розвитку творчості і формування культурних цінностей, поштовх до розвитку креативного мислення і вираження.

У сучасному світі фотографія посідає центральне місце, глибоко проникнувши в усі сфери нашого життя. Вона стала не просто невід'ємною частиною повсякденності, а й потужним рушієм культурного розвитку [3, с. 18-24]. Стрімкий прогрес цифрових технологій – від цифровізації та поширення соціальних мереж до повсюдної мобільності фотопристроїв – кардинально змінив ландшафт візуальної комунікації [3, с. 120]. Ці трансформації не лише зробили фотографію доступною для кожного [3, с. 154], а й закріпили її статус як незамінного інструменту для фіксації та осмислення реальності [3, с. 37]. Візуальні образи перетворилися на універсальну мову спілкування, здатну миттєво долати географічні та культурні кордони, формуючи нові способи сприйняття світу та взаємодії між людьми [3, с. 38].

Проте, попри цю загальну доступність, справжній потенціал фотографії як окремої сфери мистецтва, розвитку та творчості розкривається лише для тих, хто усвідомлює її глибинну художню цінність [3, с. 21]. Масове створення зображень, хоч і демократизувало доступ до візуального контенту, не завжди корелює з осмисленим підходом до фотографії як засобу художнього вираження [3, с. 134]. Лише справжні ентузіасти, що прагнуть дослідити естетичні, технічні та концептуальні аспекти фотомистецтва, здатні вивести фотографію за межі простої фіксації моменту, перетворивши її на самостійну форму мистецької комунікації [3, с. 112]. Це підкреслює подвійну природу фотографії в XXI столітті: з одного боку, вона є масовим явищем, доступним кожному; з іншого – це складна та багатогранна дисципліна, що вимагає глибоких знань, художнього

бачення та постійного самовдосконалення для повного розкриття свого потенціалу [3, с. 67].

Окрім мистецького виміру, фотографія виконує надзвичайно важливу меморіалізаційну та архівуючу функцію, особливо у контексті збереження настінного мистецтва, такого як графіті, мурали чи фрески [3, с. 14]. Вона є незамінним інструментом для документування та розповсюдження цих зображень, яким загрожують як часові фактори – погодні умови чи механічні руйнування – так і людський фактор, включно з вандалізмом або знесенням будівель [3, с. 2]. Таким чином, фотографія створює не просто архів спогадів, а й потужний документальний елемент, що фіксує еволюцію вуличного мистецтва, його настрої та зміни. Вона дозволяє відстежити хронологію розвитку цього виду творчості та створювати комплексні доповіді, забезпечуючи можливість відтворення та відновлення зображень для майбутніх поколінь [10, р. 9].

Більше того, фотографія є потужним інструментом самовираження та діалогу. Завдяки технічній доступності кожен може займатися зйомкою та самовиражатися, а інтернет-платформи виступають ідеальною підтримкою для цього, забезпечуючи широке розповсюдження та популяризацію робіт. Ці платформи не лише провокують розвиток, а й перетворюють фотографію на інструмент діалогу між глядачем і автором. Фотографія дозволяє передавати особисте сприйняття світу, німі емоції, втілювати креативні ідеї, а також відображати соціальні, політичні та філософські наративи, що можуть бути зумовлені як особистим життям авторів, так і зовнішніми подіями, такими як природні катаклізми чи війни. Вона дозволяє художнику не лише фіксувати існуюче, а й доповнювати його, створюючи світлинку, яка може кардинально змінити сприйняття зображеного завдяки іншому ракурсу чи авторському баченню [1, с. 112].

Підсумовуючи, можна стверджувати, що фотографія в XXI столітті є багат шаровим феноменом, який охоплює технічну, мережеву, творчу та меморіалізаційну складові. Вона є не лише повсякденним інструментом комунікації, а й живим, постійно розвиваючимся видом мистецтва, що відіграє

ключову роль у формуванні колективної свідомості та культурної пам'яті суспільства. Її здатність фіксувати, архівувати, передавати та створювати робить фотографію незамінним елементом культурного поступу та потужним інструментом для творчого самовираження та осмислення світу.

2.3. Форми дозвілля із фотографуванням

Фотографія виступає одним із важливих елементів дозвільної діяльності, за допомогою даного виду творчої діяльності стає можливим різноманітні види і форми проведення вільного часу. Кожен індивід в залежності від своїх вподобань може знайти окремий вид та напрямок в фотографії, для одного може бути цікавим таких спосіб проведення часу як відвідування фототурів в організованій групі за попередньою домовленістю з визначеним маршрутом і сценарієм зйомки, для іншого буде більш цікавим проходження фотоквесту створеного посередником або запланованим самим автором. Для аматорів більш поглибленого рівня є актуальним створення особистих фотоетюдів які включають в себе вирішення більш занурених питань на кшталт роботи не тільки за самим об'єктом або суб'єктом зйомки, а і належне приділення уваги таким чинникам як увага до освітлення і робота з ним, експерименти із жанровим навантаженням світлини, створення цілих серій або окремих фотографій, які стає можливим не лише зберігати в особистому архіві, а і представити на публічний огляд у формі участі в фотоконкурсах, створення фотокниг, викладення на тематичних сайтах та інше.

Зважаючи на вищезазначені чинники стає можливим ствердження, що фотографія є не лише статичним хоббі, а і виступає як невід'ємна частина динамічного відпочинку.

Фотографія багатогранна, вона перелічує велику кількість форм дозвілля і включає в себе різноманітні форми та формати дозвілля. Наголошуючи на основних форматах, важливо відокремити саме такі напрямки: фотоетюди, фотоквести, фототури і репортажна зйомка.

Фотографія це не лише хобі або робота, а й важливий елемент активного дозвілля і відпочинку, яка включає в себе різні форми.

2.3.1. Фотоетюди. Фотоетюд представляє собою серію світлин, що несуть в собі окрему історію, настрої та є дуже концептуальними в своєму роді. Основні характерні показники фотоетюду - це достатньо приділена увага роботі з освітленням або світлом, увага до кольорів, деталей і створення коректної композиції, що поєднує в собі не лише технічні питання а й мистецьку філософію. Світлина сама по собі історія, яка розповідає стороні, що споглядає, лише за допомогою світла, тіні і кольору. Унікальність подібної практики ще в тому, що лише візуальним чином можливо викликати потужні роздуми на задану тему і призвести до неймовірної рефлексії, яка спроможна надати людині відповіді на питання які були приховані в неї у підсвідомості [20, р. 181].

В фотоетюдах використовують різноманітні жанри, на кшталт вуличної фотографії, портретів різних видів, абстрактні роботи так само можливо віднести до різновиду етюдів. Найголовнішим є будування і вираження заданої теми, в випадку зйомки такого вуличного мистецтва як графіті, не є зайвим звернення уваги не лише на сам арт об'єкт, а й об'єкти або суб'єкти які знаходяться під час зйомки поряд, вони в свою чергу можуть доповнити або завершити подібний етюд, надавши йому більш глибоке або зовсім інше за рахунок доповнення значення [23, р. 93-94].

Різнманітність фотоетюдних напрямків не може не вразити, існують серії робіт які розповідають цілі історії, подібний об'єм з легкістю стає можливим розміщувати на виставках, тощо. Важливо зазначити, що фотоетюд створює особливу атмосферу сприйняття, яка впливає на культурний настрій і формує окрему касту поціновувачів одного з жанрових напрямків, що в свою чергу створює нові субкультурні прошарки суспільства, а в перспективі навіть народження нової, сучасної культури, а та в свою чергу створить нові звички та культурно-поведінкові патерни для цілого покоління чи поколінь [13, р.208].

Фотоетюд – це серія знімків, що передають окремий настрій, історію та/або концепцію. Основні характеристики фотографії мають наступні складові як робота з кольором, світлом і формуванням композиції. Використання різноманітних жанрів (стріт-фото, абстракція, мікро і макро зйомка, портрет та

інше) розкривають широченно варіації для творчих задумів. Стає можливим створення тематичних серій, які можуть бути представлені на виставках або у соцмережах, фотокаталогах і книгах.

2.3.2. Фотоквести. Фотоквести являють собою форму дозвілля в ігровому напрямку, ці квести поєднують в собі задачі фотографування при виконанні певних завдань. Фотоквести мають як індивідуальний так і командно-груповий спосіб проходження. Фотоквест - це форма дозвілля в ігровому форматі, що провокує фотографування за окремою темою і завданням. Учасники фотоквестів як правило отримують списки тем, об'єктів які їм потрібно зафіксувати за допомогою фотокамери. Квести можуть мати індивідуальний характер або бути налаштовані на командну роботу в ігровій формі. Індивідуальні квести розвивають в людини дедуктивну і творчу риси та сприяють урізноманітненню буденності.

Групові сприяють розвитку навичок роботи в команді і зазвичай використовуються бетрібами для зміцнення командного духу і полегшення співпраці між колегами, це стирає їх індивідуальні відмінності і допомагає налаштуватися на «колективну свідомість».

Фотоквести набули популярності завдяки розповсюдженню в соціальних мережах і продовжують займати міцно позицію на ринку споживачів даного напрямку.

2.3.3. Фототури. Фототури це дуже розповсюджений вид проведення дозвілля або робочого відрядження з камерою. В фототури входить організація зйомок в окремих локальних точках, які організовують зазвичай відповідальні особи фототуру. Актуальність проведення фототурів полягає в тому, що організація зйомок охоплює унікальні споти і дозволяє дослідникам відкривати для себе новий досвід і поповнювати фототеку унікальними світлинами.

Основними показниками фототуру є відвідування учасниками місць під координацією досвідченої людини в ролі провідника, яка знає не тільки маршрут, а і всю його нюанси та приховані «таємниці» , включаючи наявність інформованості про непередбачувані моменти, які можуть трапитись на шляху.

Не можна проігнорувати і той факт, що провідник в фототурі не тільки проводить попередній інструктаж по виконанню і дотриманню техніки безпеки, а й під час туру приймає на себе обов'язок проведення майстер-класу, лекції, та спонукає до виконання учасниками практичної частини завдань фототуру.

Поєднуючи туризм і фотографію стає можливим отримання виняткового досвіду та напрацювання і вдосконалення особистих навичок в фотографії.

Фототури поєднують в собі туризм і творчість, надають можливість отримання нового досвіду і відкриттів, вдосконалити як технічні навички і знання, так і наповнити індивіда духовно, апелюючи до куточків свідомості, яка завжди відображає внутрішній стан і настрій особи, таким чином на виході світлини передають уніфіковану атмосферу фотографії.

Фототури являють собою організовані подорожі, мета яких зйомка обраних локацій. Особливості фототурів укладаються у відвідуванні мальовничих, пам'ятних, аотоб'єктних місць під керівництвом досвідченого фотографа професіонала, який надає як технічну підтримку, так і допомагає розкрити креативну частину аматора. Фототур включає в себе навчальні елементи у формі лекцій, майстер-класів і практичного виконання поставлених завдань [20, р. 20].

Поєднуючи фотографію і туризм стає можливим набуття практичних навичок, підвищення знань в сфері фотографії і розвинення креативної «жили» любителів і професіоналів. Зазвичай в таких турах є два основні напрямки виду зйомки, які допомагають реалізовувати фотозйомку саме у відповідному форматі.

Висновки до розділу 2

Узагальнюючи, можна констатувати, що фотографія в сучасному світі вийшла за межі звичайної фіксації зображень, ставши багатогранним соціокультурним феноменом. Завдяки стрімкому розвитку цифрових технологій, зокрема повсюдній доступності мобільних фотопристроїв та розквіту соціальних мереж, вона перетворилася на універсальну мову візуальної комунікації, яка глибоко інтегрована в повсякденне життя та має потужний вплив на формування

культурної свідомості. Попри широку доступність та утилітарне використання, справжній потенціал фотографії розкривається у її мистецькому вимірі. Лише ті, хто усвідомлює її художню цінність, здатні перетворити знімок на інструмент глибокого самовираження та осмислення реальності, створюючи унікальні візуальні оповідання з власним індивідуальним стилем. Ця суб'єктивність бачення робить кожную світлину неповторною, навіть якщо об'єкт зйомки залишається незмінним. Важливим аспектом, що сприяє розвитку художнього потенціалу, є участь у спеціалізованих форматах, таких як фотоквести, що стимулюють креативне мислення та пошук нестандартних рішень; фототури, які дозволяють зануритися в нові локації та культури, розширюючи світогляд і візуальний досвід; а також створення фотоетюдів, що зосереджуються на деталях, світлі та композиції, відточуючи майстерність і художнє бачення.

Крім того, фотографія відіграє ключову меморіалізаційну та архівуючу роль, особливо у контексті збереження вуличного мистецтва. Вона дозволяє документувати та зберігати швидкоплинні об'єкти, яким загрожують як природні, так і антропогенні фактори, таким чином збагачуючи культурну спадщину для майбутніх поколінь.

Особливе місце фотографія посідає у сфері дозвілля. Для багатьох людей вона стала не просто хобі, а способом активного та усвідомленого проведення вільного часу. Можливість фіксувати особисті моменти – подорожі, зустрічі з друзями, сімейні свята – перетворює фотографію на цінний засіб збереження спогадів та емоцій. Вона заохочує до спостережливості, пошуку краси в повсякденному, а також до подорожей та дослідження нових місць. Фотографія як дозвіллева активність сприяє розвитку творчого мислення, покращенню уваги до деталей та формуванню естетичного смаку, водночас надаючи простір для відпочинку та психологічного розвантаження.

Нарешті, фотографія є потужним кавітатором соціального діалогу та особистісної рефлексії. Вона не лише дозволяє авторам висловлювати свої ідеї, емоції та соціально важливі наративи, а й провокує зворотний зв'язок з глядачем, відкриваючи простір для індивідуальної інтерпретації та самоаналізу. Участь у

фотоспільнотах, конкурсах та клубах стимулює подальший розвиток та обмін досвідом, що сприяє неперервному зростанню цього виду мистецтва.

Таким чином, фотографія є незамінним елементом сучасної культури, який постійно еволюціонує, поєднуючи технічні інновації з глибоким художнім, соціальним та дозвілєвим змістом.

РОЗДІЛ 3. ФУНКЦІЇ ФОТОГРАФУВАННЯ В СУЧАСНОМУ ДОЗВІЛЛІ

Фотографування в сучасному дозвіллі виконує багато функцій, зокрема ті які відображають соціокультурні потреби суспільства і закривають індивідуальні потреби особистостей. Перелік основних функції включає в себе соціокультурний характер, естетичний або пізнавальний напрямок, емоційні аспекти та комунікацію і сприяють закарбуванню почуттів і спогадів які стають частиною особистої або колективної складової у культурному соціумі.

Якщо розглядати кожен окрему функцію, то можливо зрозуміти характер і причинно послідовний зв'язок кожної з них та вплив на аспектуальні частини.

Функція естетики в фотографії надає можливість створювати і насолоджуватись візуальною красою. Впливає на розвиток естетичного сприйняття, розвиток креативного і саморефлексійного мислення, викарбовує художній смак і допомагає розширювати горизонти власної гармонійної складової індивіда.

Функція пізнання - дульна функція направлена на розвиток технічних знань і розширення кругозору. Через пізнання навколишнього людина відкриває для себе нові локації, місця тощо. Через роботу пізнання фотографуючи сторона експериментує з технічними можливостями фототехніки.

Функція комунікативна, це функція яка сприяє створенню або закріпленню соціальних зв'язків через обмін світлинами у соціальних мережах або інших тематичних платформах таких як блоги тощо. Подібна практика провокує появу приводу для обговорення, обмін досвідом і не насамкінець заведенням нових знайомих за інтересами [20, р. 227].

Емоційні аспекти, як одна із функцій фотографування у сучасному дозвіллі є чи найважливішою, через важливість проживання емоцій, тим самим зняти стрес та знайти баланс в середині. Шляхом емоційної функції фотографування можливо зафіксувати основні особисті емоційні моменти, які допоможуть

зберегти не тільки спогади а і спровокують внутрішній аналіз, який безперечно має позитивний вплив на людину.

Функція розвитку і формування художнього смаку і поглядів, сприяє розвитку творчої частини особистості.

Соціокультурна функція дозволяє продемонструвати шляхом фотографування і фотографії свою особисту точку зору, відношення до окремої культурної групи, дозволяє відрізнити ідеологічний характер і спонукає формуванню індивідуального культурного стилю. Через соціальні зв'язки та комунікацію виділяється соціальна активність яка може бути виражена в цьому напрямку як організація фотовиставок, написання окремих статей і книг, будь які форми розповсюдження це і форми створення впізнаваності в соціальній групі. Всі ці дії провокують і підкреслюють соціальну активність.

3.1. Цифрові платформи та їх вплив на фотографічну культуру

З появою цифрових платформ з можливістю додавання фотографій було створено унікальний і новативний метод збереження і розповсюдження спогадів, думок та ідей. Цифрові платформи це інструментарій який має глобальний вплив на соціум та його думку. Можна виділяти окремі основні платформи як *Патреон (Patreon)*, «Інстаграм», «Пінтерест» та інші, але всіх їх поєднує одна рушійна сила – фотографія, ці платформи для фотографів виступають як зона самовираження, зона хронологічної поведінки, зона де вони спроможні впливати на глядача, а це цілий соціум.

Якщо окремо роздивитись таку платформу як *Патреон (Patreon)* то важливо зазначити можливість не тільки самореалізації, а також спосіб отримання підтримки і розвитку, адже саме на цій платформі збираються люди які по перше цінують той або інший напрямок мистецтва, а також мають можливість посприяти розвитку і натхненню творчої особистості шляхом фінансової підтримки зазначеного. Слід врахувати, що сучасна фотографія постійно шукає нові шляхи для розвитку й заробітку. Поряд із звичайною технічною доступністю та повсякденним використанням, важливу роль у цьому відіграють інноваційні платформи, як-от *Patreon*. Це не просто чергова

соцмережа чи місце для портфоліо; вона пропонує унікальну модель підтримки для творчих людей.

Patreon дає фотографам не лише майданчик для самореалізації та показу своїх робіт, а й дуже важливий механізм для фінансової підтримки від глядачів. На відміну від традиційних галерей чи комерційних замовлень, ця платформа об'єднує людей, які не просто цінують певне мистецтво, а й готові допомагати йому розвиватися регулярно. Творці можуть будувати міцні стосунки зі своїми «патронами» (підписниками), які, зі свого боку, отримують доступ до ексклюзивного контенту, матеріалів «за лаштунками», навчальних уроків чи навіть персоналізованих робіт. Така модель дозволяє фотографам зосередитися на творчості, не відволікаючись на постійний пошук комерційних проєктів, що можуть не відповідати їхньому художньому баченню. Це створює більш стабільне та сприятливе середовище для експериментів, освоєння нових напрямків (як-от фотоквести, фототури чи створення фотоетюдів) та вдосконалення майстерності. Крім того, на *Patreon* фотографи можуть збирати спільноти однодумців, ділитися досвідом та отримувати цінний зворотний зв'язок, що є дуже важливим для професійного зростання.

Однак, варто відверто сказати, що *Patreon* – не універсальне рішення для всіх фотографів. Попри свої переваги, платформа має й певні обмеження та виклики:

По-перше, конкуренція тут постійно зростає, тож авторам потрібна не лише висока якість контенту, а й чимало зусиль для його просування та утримання аудиторії. Створювати щось ексклюзивне та цікаве регулярно – це вимагає постійної віддачі та креативності, що може бути виснажливо.

По-друге, заробіток через *Patreon* залежить від лояльності та фінансових можливостей «патронів», а це робить дохід нестабільним і вразливим до економічних коливань або зміни інтересів аудиторії. Не кожен фотограф здатен побудувати таку міцну спільноту, щоб вона забезпечила йому стабільний прибуток.

По-третє, платформа бере комісію з кожного платежу, що зменшує чистий дохід митця. Також, модель *Patreon* може сприяти комерціалізації творчості, адже для залучення та утримання патронів автори іноді змушені підлаштовувати свій стиль чи контент під запити аудиторії.

Нарешті зазначимо, що політика, що впроваджується на *Patreon* потенційно здатна обмежувати художню свободу та експерименти. Деякі критики навіть кажуть, що це може призвести до «інфляції» контенту, коли кількість переважає якість, адже творці відчують тиск постійного виробництва матеріалу для своїх підписників. Зрештою, успіх на *Patreon* значною мірою залежить не лише від таланту, а й від навичок маркетингу, комунікації та вміння ефективно взаємодіяти з цифровою аудиторією, що не завжди є сильною стороною художників.

Отже, *Patreon* – це потужний інструмент, що демократизує мистецтво та дозволяє творцям отримувати пряму підтримку від своїх шанувальників, забезпечуючи тим самим можливість для неперервного розвитку у світі фотографії. Проте, його використання вимагає стратегічного підходу, розуміння ризиків та готовності до постійної взаємодії з аудиторією, що робить його ефективним, але не універсальним рішенням для кожного фотографа [19, р. 188].

Інстаграм та *Пінтерест* хоч і різні за характером і позиціонуванням платформи, та мають спільну рису - сприяння розповсюдження світлин і обмін досвідом. Розвиток цих платформ зробив фотографію способом спостереження за творчими успіхами і творчим голосом, які мають вплив на загальні думки.

У сучасному цифровому просторі, де візуальний контент домінує, *Instagram* став беззаперечним лідером, перетворившись на епіцентр фотографічного самовираження та спілкування. Ця платформа, що зародилася як проста програма для обміну фотографіями, еволюціонувала в потужний інструмент для мільйонів фотографів – як професіоналів, так і аматорів. *Instagram* надає унікальну можливість миттєво ділитися зображеннями, взаємодіяти з аудиторією та, що найважливіше, будувати візуальний бренд.

Для фотографів *Instagram* є ідеальним майданчиком для демонстрації своїх робіт широкому загалу. Завдяки візуально орієнтованому інтерфейсу, тут легко презентувати портфоліо, експериментувати з різними жанрами – від пейзажів і портретів до документальної фотографії та фотостудій. Можливість використання хештегів, геолокації та інтеграції з іншими соцмережами значно розширює охоплення аудиторії. *Instagram* дозволяє швидко отримувати зворотний зв'язок у вигляді лайків, коментарів та репостів, що є важливим стимулом для творчого зростання. Для багатьох митців це платформа для самореалізації, джерело натхнення через перегляд робіт інших авторів та інструмент для розвитку власного, впізнаваного стилю, що стає свого роду «невидимим підписом». Крім того, *Instagram* став важливим каналом для комерціалізації фотографії, дозволяючи фотографам знаходити клієнтів, отримувати замовлення на рекламу та співпрацювати з брендами, використовуючи свій візуальний контент. Для багатьох це ще й місце для дозвілля, де можна відпочити, переглядаючи красиві фотографії, або ж самому зануритися у створення контенту, що сприяє психологічному розвантаженню та розвитку творчого мислення.

Однак, попри очевидні переваги, *Instagram* має й свої амбівалентні сторони та виклики, які варто критично оцінити. По-перше, надзвичайна конкуренція та перенасиченість контентом роблять виділення та утримання уваги аудиторії надзвичайно складним завданням. Алгоритми платформи постійно змінюються, що змушує фотографів постійно адаптуватися та шукати нові стратегії просування, часто вдаючись до методів, що не завжди корелюють з художньою цінністю (наприклад, гонитва за лайками та охопленнями). Це створює парадоксальну ситуацію, коли платформа, що мала б служити мистецтву, іноді перетворює його на гонитву за показниками, спотворюючи первісну мету.

По-друге, естетика *Instagram* часто тяжіє до «ідеалізованих» або комерційно привабливих зображень, що може спонукати митців до компромісів у творчій свободі. Прагнення до «інстаграмної» досконалості може призвести до уніфікації стилів та придушення індивідуальності, оскільки автори можуть

відчувати тиск дотримуватися популярних трендів, а не розвивати власний унікальний голос. Таким чином, те, що мало б сприяти різноманіттю, іноді веде до одноманітності візуального контенту.

По-третє, залежність від лайків та коментарів може впливати на психологічний стан фотографів, спричиняючи стрес, «вигорання» та відчуття недооціненості, якщо їхні роботи не отримують бажаної реакції. Це створює залежність від зовнішнього схвалення, що може підірвати внутрішню мотивацію та самоцінність художника. Крім того, на платформі процвітають явища, такі як плагіат та неправомірне використання зображень, що становить серйозну загрозу для авторських прав фотографів, нівелюючи їхню працю та інтелектуальну власність. Нарешті, попри потенціал монетизації, реальний заробіток через Instagram часто доступний лише вузькому колу «інфлюенсерів» або тим, хто має вже сформовану комерційну модель, тоді як більшість митців використовують її лише для демонстрації та отримання визнання, що створює хибне уявлення про легкість успіху.

Незважаючи на всі свої недоліки, без *Instagram* нині дійсно неможливо уявити повноцінний віртуальний і цифровий простір. Причин цьому кілька, і вони сягають глибше, ніж просто популярність платформи.

По-перше, *Instagram* став фундаментом візуальної комунікації у сучасному світі. Він зробив фотографію доступною для мільярдів людей, перетворивши її на основний спосіб обміну інформацією, емоціями та враженнями. Раніше, щоб поділитися фотографією, потрібно було її надрукувати або переслати через складніші канали; тепер це робиться одним дотиком. Ця миттєвість та легкість створили абсолютно нову парадигму візуального спілкування, без якої сучасне цифрове життя було б значно біднішим.

По-друге, *Instagram* – це каталізатор особистого та професійного брендингу. Для багатьох людей – від звичайних користувачів до бізнесменів, митців та лідерів думок *Instagram* став візитівкою, портфоліо та платформою для формування власного іміджу. Можливість візуально презентувати себе чи свій

продукт є ключовою у цифровій економіці, і *Instagram* забезпечує цю можливість максимально ефективно.

По-третє, платформа стала джерелом культурних трендів та соціальних рухів. Візуальний контент, що швидко поширюється в *Instagram*, формує моду, впливає на споживчі звички, а також стає майданчиком для обговорення важливих соціальних питань та активізму. Багато глобальних кампаній та флешмобів починаються саме тут, демонструючи її потужність у формуванні колективної свідомості.

Нарешті, *Instagram* є неперевершеним архівом візуальної пам'яті. Мільярди фотографій, завантажених на платформу, створюють величезне сховище особистих спогадів, історичних моментів, культурних артефактів. Це не просто фотоальбом, а динамічна, постійно оновлювана база даних візуальних даних, яка відображає життя суспільства в реальному часі. Без цієї можливості ми б втратили значну частину того, як ми документуємо та ділимося нашим світом у цифрову епоху.

Таким чином, незважаючи на всі свої амбівалентності та виклики, *Instagram* є незамінним гравцем у віртуальному та цифровому просторі, визначаючи його візуальну культуру, способи комунікації та формування ідентичності.

У світі, де візуальний контент відіграє домінуючу роль, *Pinterest* виділяється як унікальна платформа, що поєднує в собі функції соціальної мережі, пошукової системи та персонального візуального архіву. Заснований на принципі «пінінгу» (закріплення) зображень та ідей на тематичних дошках, *Pinterest* став безцінним ресурсом для мільйонів користувачів, які прагнуть організувати свої візуальні уподобання, знайти натхнення та обмінюватися ідеями. Проте, як і будь-який потужний інструмент, він має свої амбівалентні сторони, зокрема, роль у поширенні як освітнього контенту, так і, на жаль, конспірологічних наративів.

Ключова сила *Pinterest* полягає в його здатності до візуальної архівації та систематизації інформації, що робить його ідеальною платформою для освітніх

та навчальних цілей. Користувачі, включно з викладачами, студентами, дослідниками та просто тими, хто прагне саморозвитку, активно використовують Pinterest для організації навчальних матеріалів, візуалізації складних концепцій за допомогою інфографіки та схем, генерації ідей та натхнення для проєктів, а також створення персоналізованих навчальних маршрутів. Ця платформа, заснована на візуальному сприйнятті, ефективно сприяє кращому запам'ятовуванню інформації, виступаючи як потужний візуальний бібліотекар, що дозволяє людям не лише споживати інформацію, а й активно її організовувати та використовувати для навчання та розвитку.

Однак, як і будь-яка відкрита платформа, що базується на контенті, створеному користувачами, *Pinterest* не застрахований від поширення сумнівної або шкідливої інформації, включно з конспірологічними теоріями. Цей аспект становить серйозний виклик. Конспірологічні теорії часто «пакуються» у візуально привабливі інфографіки, меми чи «факти» з яскравим дизайном, які легко «пінити» та поширювати. Це робить їх доступними та «переконливими» для широкої аудиторії, яка може не заглиблюватися в перевірку достовірності інформації. Алгоритми рекомендацій *Pinterest*, орієнтовані на інтереси користувачів, можуть створювати «ехо-камери», де люди, які вже проявили інтерес до певних тем, отримують все більше схожого контенту, включно з конспірологією. Це може посилити вже наявні переконання та ускладнити доступ до достовірної інформації. На відміну від академічних ресурсів, *Pinterest* не є платформою для глибокої перевірки фактів, і хоча вона робить кроки для боротьби з дезінформацією, масштаби проблеми вимагають постійної уваги. Іноді конспірологічні теорії можуть поширюватися поруч з цілком «нормальним» та нешкідливим контентом, що створює відчуття легітимності та може залучити користувачів до більш радикальних ідей.

Отже, *Pinterest*, попри свою величезну користь як візуального сховища знань та джерела натхнення, водночас є дзеркалом проблем сучасного інформаційного простору. Його архітектура, орієнтована на візуалізацію та поширення, робить його ефективним каналом як для освіти, так і для поширення

неправдивих чи маніпулятивних наративів. Це вимагає від нас, як користувачів, підвищеної медіаграмотності та критичного мислення при споживанні будь-якого візуального контенту.

У світі, де візуальний контент відіграє домінуючу роль, *Pinterest* виділяється як унікальна платформа, що поєднує в собі функції соціальної мережі, пошукової системи та персонального візуального архіву. Заснований на принципі «пінінгу» (закріплення) зображень та ідей на тематичних дошках, *Pinterest* став безцінним ресурсом для мільйонів користувачів, які прагнуть організувати свої візуальні уподобання, знайти натхнення та обмінюватися ідеями. Проте, як і будь-який потужний інструмент, він має свої амбівалентні сторони, зокрема, роль у поширенні як освітнього контенту, так і, на жаль, конспірологічних наративів [19, р. 25].

Ключова сила *Pinterest* полягає в його здатності до візуальної архівації та систематизації інформації, що робить його ідеальною платформою для освітніх та навчальних цілей. Користувачі, включно з викладачами, студентами, дослідниками та просто тими, хто прагне саморозвитку, активно використовують *Pinterest* для організації навчальних матеріалів, візуалізації складних концепцій за допомогою інфографіки та схем, генерації ідей та натхнення для проєктів, а також створення персоналізованих навчальних маршрутів. Ця платформа, заснована на візуальному сприйнятті, ефективно сприяє кращому запам'ятовуванню інформації, виступаючи як потужний візуальний бібліотекар, що дозволяє людям не лише споживати інформацію, а й активно її організовувати та використовувати для навчання та розвитку.

Однак, як і будь-яка відкрита платформа, що базується на контенті, створеному користувачами, *Pinterest* не застрахований від поширення сумнівної або шкідливої інформації, включно з конспірологічними теоріями. Цей аспект становить серйозний виклик. Конспірологічні теорії часто «пакуються» у візуально привабливі інфографіки, меми чи «факти» з яскравим дизайном, які легко «пінити» та поширювати. Це робить їх доступними та «переконливими» для широкої аудиторії, яка може не заглиблюватися в перевірку достовірності

інформації. Алгоритми рекомендацій *Pinterest*, орієнтовані на інтереси користувачів, можуть створювати «ехо-камери», де люди, які вже проявили інтерес до певних тем, отримують все більше схожого контенту, включно з конспірологією. Це може посилити вже наявні переконання та ускладнити доступ до достовірної інформації. На відміну від академічних ресурсів, *Pinterest* не є платформою для глибокої перевірки фактів, і хоча вона робить кроки для боротьби з дезінформацією, масштаби проблеми вимагають постійної уваги. Іноді конспірологічні теорії можуть поширюватися поруч з цілком «нормальним» та нешкідливим контентом, що створює відчуття легітимності та може залучити користувачів до більш радикальних ідей.

Попри ці виклики, *Pinterest* має величезний потенціал невикористаних можливостей, особливо у сфері освіти та культурного розвитку. Наприклад, платформа могла б активніше співпрацювати з освітніми закладами та музеями, розробляючи офіційні, куровані дошки з перевіреним навчальним контентом. Уявіть собі віртуальні екскурсії музеями світу, представлені у вигляді тематичних пінів, або інтерактивні уроки історії, що базуються на візуальних матеріалах. Це б значно підвищило якість освітнього контенту та його достовірність. Крім того, є простір для розвитку інтерактивних навчальних функцій, таких як вбудовані тести або вікторини, пов'язані з візуальним матеріалом, що перетворило б *Pinterest* з простої «дошки оголошень» на повноцінний інструмент для гейміфікованого навчання. Також, невикористаний потенціал лежить у персоналізованих навчальних маршрутах, які б пропонувалися користувачам не лише на основі їхніх інтересів, а й з урахуванням рівня знань та цілей. Розробка більш складних алгоритмів, що могли б розпізнавати не тільки тематику, а й якість та достовірність контенту, могла б значно підвищити цінність платформи як освітнього інструменту. З іншого боку, з точки зору боротьби з дезінформацією, *Pinterest* міг би запровадити більш прозорі механізми перевірки фактів, можливо, залучаючи зовнішніх експертів або створюючи спільноти «фактчекерів» серед

користувачів. Це перетворило б її з простору для хаотичного поширення інформації на більш відповідального учасника інформаційного поля [1, с.20].

Отже, *Pinterest*, попри свою величезну користь як візуального сховища знань та джерела натхнення, водночас є дзеркалом проблем сучасного інформаційного простору. Його архітектура, орієнтована на візуалізацію та поширення, робить його ефективним каналом як для освіти, так і для поширення неправдивих чи маніпулятивних наративів. Це вимагає від нас, як користувачів, підвищеної медіаграмотності та критичного мислення при споживанні будь-якого візуального контенту, а від розробників платформи – постійного пошуку шляхів для реалізації її повного потенціалу як достовірного та інтерактивного освітнього ресурсу.

Аналізуючи функціонування та вплив таких платформ, як *Instagram* (Інстаграм), *Patreon* (Патреон) та *Pinterest* (Пінтерест), стає очевидним, що сучасний цифровий простір є динамічною екосистемою, де візуальний контент відіграє центральну роль, трансформуючи як творчі процеси, так і споживання інформації. Ці три платформи, кожна по-своєму, відображають як величезний потенціал, так і значні виклики цифрової ери, демонструючи амбівалентність технологічного прогресу.

Instagram є квінтесенцією візуальної комунікації, що змінила парадигму обміну інформацією та формування ідентичності. Він демократизував фотографію, перетворивши її на основний засіб особистого та професійного брендингу, джерело натхнення та дозвілля, а також каталізатор культурних трендів. Його головна перевага – миттєве візуальне оповідання та легкість взаємодії з глобальною аудиторією [5; 6]. Однак, *Instagram* також є яскравим прикладом амбівалентності цифрових платформ. Надзвичайна конкуренція, гонитва за метриками (лайки, охоплення) та мінливі алгоритми змушують авторів адаптуватися, що часто призводить до компромісів у творчій свободі та уніфікації стилів. Залежність від зовнішнього схвалення викликає психологічний тиск, а проблеми плагіату та неправомірного використання контенту підкреслюють вразливість авторських прав у цифровій сфері. Попри це,

Instagram залишається незамінним елементом віртуального простору, оскільки його функціонал та охоплення сформували сучасні візуальні звички та стали фундаментом для мільярдів цифрових взаємодій.

Patreon, зі свого боку, представляє іншу важливу грань цифрової екосистеми – пряму підтримку творців. Він виходить за межі простої демонстрації робіт, пропонуючи механізми монетизації, що ґрунтуються на лояльності аудиторії. Це дозволяє митцям, зокрема фотографам, зосередитися на творчості, експериментувати з жанрами (фотоквести, фототури, фотоетюди) та розвивати унікальний стиль, зменшуючи залежність від комерційних замовлень. Проте, і *Patreon* не позбавлений проблем. Успіх тут вимагає не лише таланту, а й значних зусиль у маркетингу та комунікації. Нестабільність доходу, конкуренція та комісії платформи є суттєвими викликами. Більше того, існує ризик комерціалізації творчості, коли автор змушений адаптувати контент під запити «патронів», що може обмежувати художню свободу. Таким чином, *Patreon* є ефективним, але не універсальним інструментом, що вимагає від митця глибокого розуміння ринку та готовності до постійної взаємодії з аудиторією.

Pinterest ж демонструє потенціал візуальної архівації та систематизації знань. Його принцип «пінінгу» робить його надзвичайно цінним для освітніх та навчальних цілей, дозволяючи користувачам організовувати матеріали, візуалізувати складні концепції та знаходити натхнення для проєктів. Він виступає як потужний «візуальний бібліотекар», сприяючи кращому запам'ятовуванню інформації. Водночас, саме його візуальна привабливість та легкість поширення роблять *Pinterest* вразливим до розповсюдження сумнівної інформації та конспірологічних теорій. Алгоритми можуть створювати «ехо-камери», а відсутність глибоких механізмів перевірки фактів перетворює його на дзеркало проблем сучасного інформаційного простору. Проте, саме тут криється величезний невикористаний потенціал: інтеграція з освітніми закладами, розробка інтерактивних навчальних функцій та посилення механізмів фактчекінгу могли б перетворити *Pinterest* на ще більш потужний та відповідальний освітній ресурс [19, р. 68].

Отже, ці три платформи – *Instagram*, *Patreon* та *Pinterest* – є свідченням того, як цифрові технології реформували взаємодію з візуальним контентом. Вони надають безпрецедентні можливості для творчого самовираження, комунікації, монетизації та організації знань. Однак, вони також ставлять перед користувачами та самими платформами нові виклики, пов'язані з конкуренцією, психологічним тиском, захистом авторських прав, достовірністю інформації та потребою в критичному мисленні. Успішна навігація в цьому цифровому ландшафті вимагає від індивідів не лише технологічної грамотності, а й високого рівня медіаграмотності та здатності розрізняти цінний контент від маніпулятивного, використовуючи потенціал цих платформ для розвитку, а не деградації культурного та інформаційного простору.

3.2. Меморізація почуттів і подій у фотографуванні

Фотографія виступає як спосіб не тільки фіксації подій та об'єктів, але і їх емоційно - психологічного фіксування. Таким сукупно виконуються наступні функції архівування матеріалу і зображених спогадів, формування ідентичної ролі і навіть емоційна терапія.

Архівація відзнятого матеріалу, створення сторінок в мережі, фізичних альбомів, особистих колекцій тощо все це можна віднести до ведення фотоархіву. Архіви розділяються за хронологією та тематикою.

Опрацювання емоційної складової – саме повторні перегляди фотографій сприяють відновленню прожитих почуттів і спогадів.

В формуванні ідентичності фотографія впливає і сприяє на вивільнення особистого стилю.

Фотографія виступає як спосіб не тільки фіксації подій та об'єктів, але і їх емоційно – психологічного фіксування. Таким сукупно виконуються наступні функції архівування матеріалу і зображених спогадів, формування ідентичної ролі і навіть емоційна терапія. Роль фотографії виходить за межі її базової функції простої фіксації подій та об'єктів. Він підкреслює, що фотографія є потужним інструментом для емоційно-психологічного фіксування. Це означає, що камера не просто відображає зовнішню реальність, а й захоплює, консервує

та передає внутрішні стани, почуття та атмосферу моменту. Такий підхід дозволяє фотографії виконувати кілька важливих, взаємопов'язаних функцій:

По-перше, відбувається архівування матеріалу та зображених спогадів. Фотографія стає своєрідною капсулою часу, що зберігає не лише візуальний образ події чи людини, а й супутні емоції, настрої та навіть запахи чи звуки, які асоціюються з цим моментом. Це не просто збереження даних, а консервація шматочків минулого, які можуть бути відтворені у свідомості глядача. Ці «зображені спогади» відрізняються від сухого фактажу тим, що вони викликають емоційний відгук, оживляючи минуле.

По-друге, фотографія активно бере участь у формуванні ідентичної ролі. Це стосується як індивідуальної, так і колективної ідентичності. На особистісному рівні фотографії з дитинства, сімейні портрети, знімки важливих подій (весілля, випускні) допомагають людині будувати власну історію, розуміти своє місце у світі та усвідомлювати себе як частину певної сім'ї чи спільноти. Вони стають візуальними доказами досвіду, переживань та взаємозв'язків. На колективному рівні фотографії історичних подій, знакових місць, культурних символів формують колективну пам'ять та ідентичність нації чи групи, дозволяючи їм відчувати спільність досвіду та цінностей.

По-третє, і це один із найглибших аспектів, фотографія може виступати як форма емоційної терапії. Перегляд фотографій, що відображають позитивні моменти, може покращувати настрій, викликати почуття радості та ностальгії. Водночас, робота з фотографіями, які містять болючі спогади, може бути частиною процесу опрацювання травм. Створення власних фотографій, особливо тих, що відображають особисті емоції або складні переживання, може стати засобом для вираження того, що важко сказати словами, допомагаючи людині осмислити свої почуття та знайти шлях до зцілення або прийняття. Таким чином, фотографія стає інструментом для саморефлексії та внутрішнього діалогу.

Отже, параграф розкриває фотографію як багатофункціональний феномен, що не тільки документує, а й глибоко впливає на психологічний стан індивіда та

суспільства, формуючи пам'ять, ідентичність та пропонуючи шляхи для емоційного опрацювання досвіду. Тому стверджуємо, що фотографія не просто як засобу об'єктивної фіксації, а як складного емоційно-психологічного інструменту. Він наголошує на тому, що світлина здана захоплювати та консервувати не лише візуальний образ, а й невід'ємні від нього емоції, настрої та атмосферу моменту. Це дозволяє фотографії виконувати кілька взаємопов'язаних і критично важливих функцій у житті людини та суспільства.

По-перше, фотографія виступає як потужний засіб архівування спогадів, що виходить за рамки простої документації. Вона стає свого роду «капсулою часу», здатною зберегти та відтворити не лише візуальні факти, а й супутні їм емоційні стани, відчуття та асоціації. Це перетворює її на джерело живих, а не сухих, спогадів, що дозволяє переживати минуле з новою силою.

По-друге, акцентується роль фотографії у формуванні ідентичності. Як на індивідуальному, так і на колективному рівнях, фотографії є візуальними свідченнями досвіду, що допомагають людині усвідомити власну історію, місце у сім'ї та спільноті. Історичні та культурні фотографії, своєю чергою, слугують фундаментом для формування колективної пам'яті та національної ідентичності, об'єднуючи людей спільним досвідом та цінностями.

По-третє, найбільш значущою є функція фотографії як інструменту емоційної терапії. Можливість переглядати позитивні моменти, зафіксовані на знімках, сприяє покращенню настрою та викликає почуття радості. Водночас, робота з фотографіями, що несуть болючі спогади, може бути невід'ємною частиною процесу опрацювання травм. Створення власних фотографій, особливо тих, що відображають внутрішні переживання, стає засобом самовираження та саморефлексії, дозволяючи осмислити почуття та сприяючи зціленню.

Таким чином, узагальнюючи зміст параграфа, ми бачимо, що фотографія – це не просто об'єктивний відображувач реальності, а багатофункціональний психоемоційний артефакт. Вона відіграє ключову роль у збереженні пам'яті, формуванні ідентичності та виступає ефективним засобом емоційного

опрацювання людського досвіду. Її глибинний вплив на свідомість людини та суспільства робить її об'єктом, що вимагає всебічного дослідження та осмислення.

Фотографія виступає як спосіб не тільки фіксації подій та об'єктів, але і їх емоційно-психологічного фіксування. Таким чином сукупно виконуються наступні функції: архівування матеріалу і зображених спогадів, формування ідентичної ролі і навіть емоційна терапія. Це означає, що камера не просто відображає зовнішню реальність, а й захоплює, консервує та передає внутрішні стани, почуття та атмосферу моменту. Світлина стає своєрідною капсулою часу, що зберігає не лише візуальний образ події чи людини, а й супутні емоції, настрої та навіть запахи чи звуки, які асоціюються з цим моментом. Ці «зображені спогади» відрізняються від сухого фактажу тим, що вони викликають емоційний відгук, оживляючи минуле. Більше того, фотографія активно бере участь у формуванні як індивідуальної, так і колективної ідентичності. На особистісному рівні фотографії з дитинства, сімейні портрети чи знімки важливих подій допомагають людині будувати власну історію, розуміти своє місце у світі та усвідомлювати себе як частину певної сім'ї чи спільноти. Вони стають візуальними доказами досвіду, переживань та взаємозв'язків. На колективному рівні фотографії історичних подій, знакових місць, культурних символів формують колективну пам'ять та ідентичність нації чи групи, дозволяючи їм відчувати спільність досвіду та цінностей. І що найважливіше, фотографія може виступати як форма емоційної терапії. Перегляд фотографій, що відображають позитивні моменти, здатен покращувати настрій, викликати почуття радості та ностальгії. Водночас, робота з фотографіями, які містять болючі спогади, може бути частиною процесу опрацювання травм. Створення власних фотографій, особливо тих, що відображають особисті емоції або складні переживання, може стати засобом для вираження того, що важко сказати словами, допомагаючи людині осмислити свої почуття та знайти шлях до зцілення або прийняття. Таким чином, фотографія стає інструментом для саморефлексії та внутрішнього

діалогу, розкриваючи глибинний вплив на психологічний стан індивіда та суспільства.

Хоча ми визначили, що фотографія виступає потужним засобом не лише фіксації подій, а й їхнього емоційно-психологічного наповнення, дозволяючи архівувати спогади, формувати ідентичність та навіть слугувати формою емоційної терапії, важливо підійти до цих аспектів з критичної точки зору. Ця глибинна властивість фотографії, її здатність впливати на психіку, є водночас джерелом її сили та потенційної небезпеки.

По-перше, архівування матеріалу та зображених спогадів, попри свою очевидну цінність, може мати і зворотний бік. Надмірне покладання на фотографії як на єдиний носій пам'яті може призвести до пасивного споживання спогадів, зменшуючи здатність мозку до активного пригадування та внутрішньої реконструкції минулого. Замість того, щоб формувати повноцінний, особистісно забарвлений спогад, ми ризикуємо замінити його візуальним «зліпком», який може бути вирваний з контексту або навіть ідеалізований. Це створює «ілюзію пам'яті», де реальні відчуття та переживання витісняються ретушованим образом. До того ж, постійна потреба фіксувати кожен момент може відволікати від повного переживання події «тут і зараз», перетворюючи досвід на об'єкт для зйомки, а не на самоцінну мить.

По-друге, формування ідентичної ролі через фотографію, хоч і є природним процесом, також містить критичні нюанси. У сучасному світі, де фотографії активно використовуються в соціальних мережах, виникає тиск на створення ідеалізованого «Я». Люди схильні публікувати лише ті знімки, які відображають їх у вигідному світлі, демонструючи успіх, щастя та бездоганність. Це може призвести до розриву між реальним та віртуальним «Я», породжуючи невпевненість, занижену самооцінку та почуття невідповідності у тих, хто порівнює себе з чужими «ідеальними» образами. На колективному рівні, маніпулятивне використання історичних фотографій може спотворювати колективну пам'ять, формуючи викривлені наративи та ідентичності, що слугують певним політичним чи ідеологічним цілям.

По-третє, емоційна терапія за допомогою фотографії, попри свій потенціал, не є універсальним рішенням і вимагає обережного підходу. Хоча перегляд позитивних фотографій може покращити настрій, це може бути лише тимчасовим відволіканням, а не глибинним опрацюванням проблеми. Робота з травматичними спогадами через фотографії, без належного психологічного супроводу, може, навпаки, ретравматизувати людину або посилити її емоційний біль. Фотографія може стати засобом для витіснення або ігнорування реальних емоцій, якщо фокус зміщується на візуальне вираження, а не на їхнє усвідомлення та опрацювання. Це означає, що фотографія може бути лише допоміжним інструментом у терапевтичному процесі, а не його заміною.

Таким чином, критичний аналіз показує, що хоча фотографія володіє унікальною здатністю впливати на емоції та психіку людини, її використання вимагає свідомого та відповідального підходу. Недооцінка потенційних ризиків – від створення ілюзорних спогадів та ідеалізованих ідентичностей до ненавмисної ретравматизації – може перетворити потужний інструмент на джерело психологічних викликів. Отже, важливо розвивати медіаграмотність та критичне мислення, щоб не тільки розпізнавати емоційний вплив фотографії, а й усвідомлювати його потенційні маніпулятивні аспекти.

Здатність фотографії до емоційно-психологічного фіксування, архівування спогадів, формування ідентичності та використання в терапевтичних цілях, вимальовується ключова проблема: амбівалентність емоційно-психологічного впливу фотографії в умовах перенасиченого цифрового простору. Ця проблема полягає в тому, що надзвичайна потужність фотографії впливати на людську психіку та соціальне сприйняття, яка потенційно є джерелом зцілення, самоусвідомлення та збереження автентичної пам'яті, водночас перетворюється на інструмент, що може призводити до маніпуляцій, спотворення реальності та погіршення ментального добробуту.

З одного боку, фотографія дарує неперевершені можливості для глибокого переживання минулого, особистісного розвитку та групової консолідації через

спільні візуальні наративи. Вона може бути засобом саморефлексії та навіть частиною психологічної допомоги.

З іншого боку, в умовах домінування соціальних мереж та прагнення до ідеалізованого «Я» фотографія створює ілюзорну пам'ять, замінюючи реальні відчуття «ретушованими» образами. Це призводить до розриву між реальним та віртуальним «Я», породжуючи психологічний дискомфорт, занижену самооцінку та почуття невідповідності. Більше того, здатність фотографії формувати ідентичність може бути використана для маніпулятивного спотворення колективної пам'яті в політичних чи ідеологічних цілях. Навіть її терапевтичний потенціал без належного супроводу ризикує перетворитися на інструмент ретравматизації або заміщення глибинної роботи над емоціями пасивним спогляданням.

Таким чином, головна проблема полягає у необхідності критичного осмислення та свідомого використання фотографії, щоб її величезний емоційно-психологічний потенціал слугував розвитку особистості та суспільства, а не ставав джерелом деформації сприйняття, маніпуляції та психологічних викликів. Ця дихотомія вимагає посилення медіаграмотності та формування відповідального підходу до створення, поширення та споживання візуального контенту. У контексті окресленої проблеми амбівалентності емоційно-психологічного впливу фотографії, сама ж фотографія відіграє вирішальне значення у її подоланні та перетворенні потенційних ризиків на можливості.

Фотографія може стати ключовим інструментом для вирішення цієї дихотомії, якщо буде використовуватися свідомо та відповідально.

По-перше, фотографія може бути ефективним засобом для формування автентичної пам'яті та ідентичності. Замість створення ідеалізованих образів для соціальних мереж, свідоме фотографування може зосереджуватися на фіксації реальних емоцій, моментів та досвіду. Це стосується як особистих фотографій, що відображають усе розмаїття життя – не лише радість, а й смуток, роздуми, боротьбу – так і документальних знімків, що фіксують суспільні події без

прикрас. Таким чином, фотографія стає інструментом для критичного осмислення реальності, допомагаючи відрізнити справжнє від нав'язаного.

По-друге, фотографія може стати інструментом для розвитку медіаграмотності та критичного мислення. Завдяки фотографіям ми можемо аналізувати, як маніпулюють візуальним контентом, як створюються «фейкові» новини чи ідеалізовані образи. Вивчення композиції, світла, ретуші та контексту фотографій дозволяє глядачеві стати більш усвідомленим споживачем інформації. Навчальні програми, що використовують фотографію як інструмент для аналізу візуальних наративів, можуть навчити розрізняти достовірність, виявляти приховані повідомлення та формувати власну обґрунтовану думку.

По-третє, фотографія може бути свідомо інтегрована в терапевтичні та психологічні практики як потужний допоміжний засіб. Під наглядом фахівців, робота з фотографіями (як власними, так і чужими) може допомогти опрацювати травми, висловити складні емоції, посилити самоприйняття та розвинути саморефлексію. Фототерапія, створення фотоквестів, спрямованих на самопізнання, або фотоетюдів, що відображають внутрішні стани, можуть стати шляхом до емоційного зцілення та особистісного зростання.

По-четверте, фотографія відіграє значну роль у збереженні та просуванні культурної спадщини. Документування пам'яток, мистецтва, традицій та обрядів за допомогою фотографії є критично важливим для формування колективної ідентичності, стійкої до зовнішніх маніпуляцій. Створення архівів, віртуальних турів та навчальних матеріалів на основі фотографій дозволяє глибше пізнати власну історію та культуру, що є фундаментальним для психологічної стійкості суспільства.

Таким чином, значення фотографії у вирішенні проблеми її власної амбівалентності полягає у її здатності бути інструментом для підвищення свідомості, критичного мислення та емоційного благополуччя. Якщо ми навчимося використовувати фотографію не просто для фіксації, а для осмислення, аналізу та терапії, вона перетвориться з потенційного джерела

психологічних викликів на потужний засіб для формування зрілої особистості та здорового суспільства у цифрову епоху.

У сучасному світі, де кожен з нас є не лише споживачем, а й активним творцем візуального контенту, питання архівації відзнятого матеріалу набуває особливого значення. Це не просто технічний процес збереження файлів, а невід'ємна частина фотографічної культури, що перетворює розрізнені знімки на цілісну розповідь. Ведення фотоархіву охоплює безліч форм: це може бути створення сторінок у мережі Instagram чи Pinterest, де фотографії організовані за темами чи настроями; це фізичні альбоми, дбайливо наповнені надрукованими знімками; це особисті колекції на жорстких дисках чи хмарних сховищах, що зберігають цифрові скарби. Кожна з цих форм слугує одній меті – зберегти мить, емоцію, історію.

Фотоархіви, незалежно від їхньої фізичної чи цифрової природи, зазвичай організовуються за двома основними принципами: хронологією та тематикою. Хронологічна організація дозволяє відстежувати події в їхній послідовності, створюючи візуальний щоденник життя чи певного періоду. Вона дає змогу побачити, як змінювався світ, люди, власне сприйняття з плином часу. Тематичне ж розділення архівів – це інший підхід, де фотографії групуються за спільними ознаками: подорожі, сім'я, природа, архітектура, портрети, або ж більш абстрактні категорії, як-от «натхнення» чи «кольорові палітри». Такий підхід перетворює архів на потужний інструмент для пошуку конкретних образів, вивчення певних явищ чи просто для візуального задоволення від перегляду улюблених тем.

Ведення фотоархіву – це не просто рутина. Це акт консервації пам'яті, створення власної візуальної спадщини. Це дає змогу знову переживати минулі події, осмислювати їх з нової перспективи та ділитися ними з іншими. А для фотографа-митця архів стає ще й майстернею, де можна переглядати старі роботи, знаходити нові ідеї, аналізувати свій розвиток та вдосконалювати власний стиль. Це живий організм, що постійно поповнюється, переосмислюється та продовжує життя зафіксованих миттєвостей.

Феномен Бенксі – анонімного британського вуличного художника, політичного активіста та режисера – є яскравим прикладом того, як архівування відзнятого матеріалу може виходити за межі звичайного колекціонування і ставати частиною художньої стратегії, навіть викликом існуючій системі. Хоча Бенксі свідомо зберігає свою анонімність, він, тим не менш, створив і підтримує своєрідний цифровий архів своїх творів, що є ключовим для його впізнаваності та впливу [8, р. 57].

На відміну від традиційних художників, чії роботи зберігаються в галереях і музеях, твори Бенксі – це переважно стріт-арт, графіті та інсталяції, розміщені на публічних просторах. Їхня природа – тимчасова: вони можуть бути зафарбовані, знищені вандалами, знесені разом з будівлями або просто зіпсовані часом [16, р. 440]. Саме тут і вступає в дію цифровий архів, і в цьому контексті Instagram відіграє надзвичайно значущу роль. Офіційний сайт Бенксі, або ж його підтверджені сторінки в соціальних мережах, зокрема Instagram, слугують основним джерелом для документування та валідації його творів. Instagram, як візуально орієнтована платформа, ідеально підходить для швидкої та масової демонстрації фотографій його робіт, що є критично важливим для художнього впливу Бенксі [8, р. 68].

Цей цифровий архів Бенксі, значною мірою підтримуваний через Instagram, виконує кілька важливих функцій. По-перше, це документація тимчасового мистецтва: оскільки більшість його робіт існують недовго, фотографії та відео, швидко поширені в Instagram, стають єдиним способом їх збереження. Цифровий архів є доказом існування твору та його автентичності, дозволяючи мільйонам людей побачити роботи, які фізично вже не існують. Це своєрідна «музейна експозиція» у віртуальному просторі, доступна кожному, хто має смартфон. По-друге, це контроль наративу та авторства: у світі, де мистецтво Бенксі часто копіюють або приписують йому чужі роботи, офіційний цифровий архів, підтверджений публікаціями в Instagram, стає джерелом «єдиної правди» [8, р. 170]. Коли Бенксі публікує фотографію нової роботи на своєму акаунті, це миттєво підтверджує його авторство і задає тон для подальшого обговорення,

ефективно борючись із плагіатом [8, р. 9]. По-третє, це просування політичних та соціальних меседжів: роботи Бенксі, як правило, мають глибокий соціальний чи політичний підтекст [8, р. 97]. Фотографії, розповсюджені через Instagram, дозволяють цим меседжам швидко поширюватися по всьому світу, долаючи географічні та мовні бар'єри [8, р. 164]. Візуальний образ стає потужним інструментом впливу та соціальних змін. Нарешті, Instagram допомагає зберегти загадковість та імідж Бенксі [8, р. 42]. Парадоксально, але саме завдяки можливості візуальної комунікації через цю платформу Бенксі може зберігати свою анонімність [8, р. 148]. Він не потребує особистої присутності чи інтерв'ю; його роботи говорять самі за себе через цифрові зображення [8, р. 120]. Це підтримує його містичний імідж, що є невід'ємною частиною його «бренду» [8, р. 150].

Таким чином, у випадку з Бенксі, цифровий архів, центральним елементом якого є *Instagram*, – це не просто збірка фотографій [8, р. 20]. Це інтегральна частина його художньої практики, яка дозволяє йому існувати та впливати у світі, де його фізичні твори є вкрай вразливими 91. Це яскравий приклад того, як фотографічне архівування, посилене можливостями *Instagram*, може бути використано не лише для збереження, але й для стратегічного просування ідей, виклику суспільству та збереження унікального художнього феномену, який визначає сучасну візуальну культуру.

Феномен Бенксі наочно демонструє, що цифровий архів, особливо підсилений такими платформами, як *Instagram*, – це не просто сховище фотографій [8, р. 127]. Це живий, динамічний інструмент, здатний впливати на культуру, політику та суспільну думку. Щоб цей «зародок» – потенціал цифрового архівування як потужного художнього та соціального механізму – міг повноцінно дихати та розвиватися, нам потрібно свідомо підходити до його підтримки та розширення.

По-перше, необхідно плекати усвідомлене фотографування та архівування. Замість бездумної гонитви за кількістю лайків чи «ідеальною» картинкою, варто заохочувати створення фотографій, які несуть справжній зміст, емоцію та

автентичність. Це означає не просто фіксувати, а документувати – з контекстом, історією, власним баченням. Це стосується не лише мистецьких робіт, а й особистих спогадів, локальних подій, зникаючих явищ. Фотографи, як Бенксі, вже давно це роблять, використовуючи кадрування та композицію, щоб закласти додаткові сенси, які змушують нас замислитися.

По-друге, критично важливим є розвиток медіаграмотності та критичного мислення серед користувачів. Чим більше людей розумітимуть, як створюється, поширюється та маніпулюється візуальний контент, тим менш вразливими вони будуть до фальсифікацій та однобоких наративів. Освітні ініціативи, воркшопи з фотографії, курси з візуальної аналітики – все це допомагає «тренувати око» і мозок розрізняти справжнє від несправжнього, глибинне від поверхового. Мистецтво Бенксі, з його гострим соціальним коментарем, саме по собі є чудовим посібником для такого навчання [8, р. 96].

По-третє, необхідно підтримувати та розвивати платформи, які дозволяють творцям зберігати контроль над своїм контентом і отримувати справедливу винагороду. Моделі, подібні до Patreon, де аудиторія безпосередньо підтримує митців, можуть стати більш масовими. Це дасть авторам фінансову свободу, аби зосередитися на якості та художній цілісності, а не на комерційних вимогах ринку. Для Instagram це означає постійне вдосконалення алгоритмів для підтримки оригінального контенту та боротьби з плагіатом, а також створення прозорих механізмів для монетизації, доступних не лише для «інфлюенсерів».

По-четверте, створення та інтеграція курованих архівів є наступним кроком. У той час як *Instagram* є величезним, дещо хаотичним звалищем зображень, а *Pinterest* дозволяє створювати особисті колекції, існує потреба в більш систематизованих і перевірених візуальних архівах. Музеї, освітні заклади, громадські організації могли б активно використовувати та розширювати свої цифрові колекції, інтегруючи їх з популярними платформами, але зберігаючи високі стандарти достовірності та мистецької цінності. Уявіть, якби офіційний архів Бенксі мав би ще більше інтерактивних елементів або був

би частиною ширшої ініціативи з документування світового стріт-арту, з верифікованими даними та контекстом.

Нарешті, постійне експериментування з новими форматами візуальної розповіді є життєво важливим. Фотоквести, інтерактивні фототури, мультимедійні есе, доповнена реальність, що оживляє архівні знімки, – все це способи дихати новим життям у візуальні архіви. Це дозволяє залучати нові покоління, робити історію та мистецтво більш доступними та захопливими, а також використовувати фотографію як інструмент не лише для збереження, а й для створення нового досвіду.

Таким чином, щоб «зародок» потенціалу цифрового архівування повноцінно «дихав», нам потрібно працювати на кількох рівнях: від індивідуального усвідомлення до системних змін на платформах та розвитку освітніх ініціатив. Це дозволить перетворити виклики цифрової епохи на можливості для глибинної культурної та особистісної трансформації, де фотографія буде служити не ілюзіям, а правді та розвитку.

Проаналізувавши багатогранні аспекти фотографії – від її здатності фіксувати не лише події, а й емоції, до її ролі в дозвіллі та функціонуванні на сучасних цифрових платформах, ми приходимо до усвідомлення її надзвичайної психоемоційної значущості. Фотографія – це не просто знімок; це візуальний артефакт, що резонує з нашим внутрішнім світом, формує ідентичність і навіть може слугувати терапевтичним інструментом.

На найглибшому рівні фотографія виступає як емоційно-психологічний фіксатор. Вона перетворює миттєвість на вічну капсулу часу, що зберігає не лише обриси події, а й супутні їй почуття, настрої та навіть асоціації. Це дозволяє нам не просто згадувати, а переживати минуле, оживляючи його емоційним відгуком. Водночас, саме ця здатність робить фотографію потужним інструментом формування ідентичності – як особистої, так і колективної. Сімейні альбоми, фотографії важливих етапів життя допомагають нам будувати власну історію та усвідомлювати себе частиною спільноти. Історичні знімки формують колективну пам'ять, яка є фундаментом національної свідомості. Не

менш важливою є її роль як засобу емоційної терапії: чи то перегляд радісних моментів для підняття настрою, чи то свідомо робота з травматичними образами під наглядом фахівця, фотографія відкриває шлях до саморефлексії та зцілення, дозволяючи виразити те, що важко обгорнути словами.

Проте, як і будь-який потужний інструмент, фотографія несе в собі амбівалентність. У добу цифрового перенасичення, де платформи на кшталт Instagram домінують, прагнення до ідеалізованого «Я» та гонитва за лайками можуть призвести до ілюзорної пам'яті та розриву між справжнім і віртуальним. Це створює психологічний тиск, спотворює самосприйняття та може посилювати невпевненість. Крім того, здатність фотографії впливати на маси може бути використана для маніпуляцій, спотворення історичних фактів та поширення конспірологічних теорій, як це, на жаль, трапляється на таких платформах, як *Pinterest*, попри її величезний потенціал для освітнього архівування.

Саме тому свідоме використання фотографії стає вирішальним у подоланні цих викликів. Вона може і повинна бути інструментом для формування автентичної пам'яті, що відображає реальні емоції, а не лише відретушовані образи. Фотографія є ключем до розвитку медіаграмотності та критичного мислення, допомагаючи нам аналізувати візуальні наративи, виявляти маніпуляції та формувати власну обґрунтовану думку. Її можна свідомо інтегрувати в терапевтичні практики, аби вона дійсно допомагала опрацьовувати емоції, а не замінювала їх [20, р. 136].

Такі платформи, як *Patreon*, дають митцям шанс на пряму підтримку, дозволяючи їм зосереджуватися на художній цілісності, а не лише на комерційних вимогах. Однак, навіть тут успіх залежить від уміння будувати спільноту та усвідомлювати ризики комерціалізації. Навіть у випадку з анонімним Бенксі, його цифровий архів в *Instagram* є не просто сховищем, а інтегральною частиною його стратегії, що дозволяє документувати тимчасове мистецтво, контролювати авторство та просувати свої соціальні меседжі [8, р. 33].

Отже, фотографія в її психоемоційному вимірі – це не просто інструмент, а живий організм, що дихає разом із нами в цифровому просторі. Її вплив є всеохопним, від особистих спогадів до глобальних культурних рухів. Щоб цей потенціал використовувався на благо, ми маємо перетворити виклики цифрової епохи на можливості для глибинної трансформації. Це означає не просто пасивне споживання візуального контенту, а його активне осмислення, критичний аналіз та свідоме використання для формування зрілої особистості та здорового, стійкого суспільства. Ми мусимо навчитися «дихати» цим візуальним повітрям відповідально, щоб воно жило, а не затуманювало наше сприйняття реальності.

3.3 Формування культурної ідентичності через фотографію

Фотографія один з найважливіших інструментів збереження історичної і культурної спадщини та ідентифікації суспільства. Світлина впливають на суспільну свідомість та формують його думку. Починаючи від зйомки муралів на вуличних фасадах і закінчуючи фіксацією історично важливих подій розповсюджуються мотиви які кодують культуру. Через збереження культурних мотивів можливе подальше розвинення теми в фотографії.

У сучасному світі фотографія посідає одне з найважливіших місць серед інструментів, що забезпечують збереження історичної та культурної спадщини, а також глибоко впливають на ідентифікацію суспільства. Знімок – це не просто зафіксований момент; це потужний візуальний наратив, що здатен проникати в суспільну свідомість і безпосередньо формувати думку. Від фіксації яскравих муралів на вуличних фасадах, які відображають дух епохи, до документування історично важливих подій, що закладають основи національної пам'яті, фотографія постійно розповсюджує мотиви, які кодують культуру. Саме через це збереження та подальше осмислення культурних мотивів у візуальній формі стає можливим не лише їхнє архівування, а й подальше розвинення теми у фотографії, дозволяючи їй еволюціонувати та відображати нові грані людського досвіду та суспільного життя [17, р. 24].

Хоча фотографія є незамінним інструментом для збереження історичної та культурної спадщини, її надзвичайна здатність впливати на суспільну свідомість і формувати думку містить у собі глибоку амбівалентність, яка переростає у серйозну проблему в сучасну цифрову епоху. Ключовий момент полягає в тому, що фотографія, будучи засобом архівування та поширення культурних мотивів, водночас може стати інструментом їхнього спотворення, комерціалізації або навіть втрати глибинного сенсу.

На перший погляд, фіксація муралів чи історичних подій здається безумовним благом, що забезпечує збереження культурних кодів для майбутніх поколінь. Проте, у безмежному потоці цифрового контенту, де кожен знімок конкурує за увагу, виникає ризик поверхового сприйняття культурних мотивів. Фотографія, вирвана з контексту, може втрачати свою багатозначність, перетворюючись на візуальний «факт» без глибинного розуміння історії, філософії чи соціального значення [19, р. 87]. Це створює «ілюзію знання», де обізнаність замінюється простим спогляданням.

Крім того, можливості цифрового поширення, хоч і відкривають безпрецедентний доступ до культурної спадщини, водночас підвищують ризик її комерціалізації та об'єктивації. Коли культурні мотиви стають «вірусними» зображеннями для лайків чи рекламних кампаній, їхня справжня цінність може бути применшена до рівня простої естетичної привабливості. Це породжує запитання: чи справді ми зберігаємо культуру, чи лише її візуальну оболонку, позбавлену душі?

Нарешті, найгострішою проблемою є потенціал фотографії для маніпуляції суспільною свідомістю. У світі, де візуальна інформація сприймається як беззаперечна істина, сфабриковані або викривлені фотографії можуть бути використані для спотворення історичних подій, створення хибних наративів чи просування певних ідеологій. Те, що мало б служити збереженню автентичної ідентичності, перетворюється на інструмент її розмивання або заміни штучними конструктами. Таким чином, парадокс полягає в тому, що чим потужнішим стає інструмент фіксації та розповсюдження, тим більша відповідальність лежить на

тих, хто його використовує, і тим гострішою стає потреба в медіаграмотності та критичному осмисленні візуального контенту. Як може фотографія справді розвивати культурну тему, якщо вона сама ризикує стати жертвою власної потужності та впливу?

Ключовий момент, що фотографія є незамінним інструментом для збереження історичної та культурної спадщини та впливу на суспільну свідомість, розгортається у серйозну амбівалентність в контексті функціонування сучасних цифрових платформ, таких як Pinterest, Instagram та Patreon. Саме ці платформи, що демократизували доступ до візуального контенту, водночас посилюють ризики спотворення, комерціалізації та втрати глибинного сенсу культурних мотивів.

Розглянемо це через призму кожної платформи:

Насамперед, *Instagram*, будучи епіцентром візуальної комунікації, перетворює культурну спадщину на об'єкт для «лайків» та «охоплень». Коли знімки муралів, архітектурних шедеврів чи історичних артефактів публікуються в *Instagram*, вони часто стають частиною гонитви за популярністю. Це призводить до поверхового сприйняття культурних мотивів: цінність твору мистецтва чи історичної події зводиться до естетичної привабливості кадру, який повинен відповідати «інстаграмній» естетиці. Глибинний контекст, історія створення, філософський підтекст – усе це може бути втрачено за яскравим фільтром та короткою підписом. Таким чином, *Instagram*, замість сприяти глибинному осмисленню культури, часто сприяє її «глорифікації» без розуміння, перетворюючи спадщину на елемент візуального шуму.

Pinterest, попри свій величезний потенціал як візуального архіватора та інструменту для освіти, також долучається до цієї проблеми. Хоча користувачі можуть збирати тематичні дошки, присвячені культурним мотивам, тут існує високий ризик фрагментації та деконтекстуалізації. Муралі можуть бути зібрані в дошку «Стріт-арт світу», але без зазначення соціально-політичного контексту їх створення, без імен авторів чи історії району, де вони розташовані [22, р. 15]. Це створює «ілюзію знання»: користувач бачить зображення, але не отримує

справжнього розуміння його культурної значущості. Крім того, візуально привабливі, але неперевірені «факти» про культуру можуть легко поширюватися поруч з достовірною інформацією, сприяючи формуванню хибних уявлень та міфів замість об'єктивного вивчення спадщини.

Навіть *Patreon*, що є платформою прямої підтримки митців, може долучатися до комерціалізації культурної спадщини. Хоча його основна функція – підтримка творчості, якщо митець, що працює з культурними мотивами, надмірно орієнтується на «патронів», він може бути змушений адаптувати свою творчість до їхніх комерційних запитів. Це може призвести до спрощення складних культурних наративів або фокусу на тих аспектах, що є комерційно привабливішими, а не на їхній автентичності чи глибині. Замість того, щоб досліджувати унікальні аспекти місцевої культури, митець може віддавати перевагу більш «глобальним» або «трендовим» візуальним мотивам, які гарантують більшу підтримку.

Отже, спільна проблема цих платформ полягає у дихотомії між демократизацією доступу та ризиком деформації культурної спадщини. Фотографія, яка має бути охоронцем історії, може перетворитися на інструмент для її спрощення, комерціалізації та навіть спотворення. Це створює парадокс: чим легше ми ділимося культурними мотивами, тим більший ризик, що їхній глибинний сенс буде втрачений у гонитві за візуальним споживанням та цифровою популярністю.

Цифровий архів Бенксі, особливо з активним використанням Instagram як основного каналу поширення, є блискучим прикладом того, як технології дозволяють документувати та поширювати тимчасове вуличне мистецтво, забезпечуючи його безпрецедентну доступність. Проте, саме цей механізм, що увічніює його роботи, водночас породжує низку негативних наслідків та парадоксів, які суперечать початковій суті стріт-арту та навіть задуму самого художника.

По-перше, головний парадокс полягає у комерціалізації та об'єктивації мистецтва. Бенксі, відомий своєю критикою капіталізму та споживацтва,

парадоксально став одним із найдорожчих вуличних художників [8, р. 53]. Коли його роботи з'являються в цифровому архіві, особливо в Instagram, вони миттєво набувають вірусного характеру, привертаючи увагу мільйонів. Це, своєю чергою, призводить до шаленого зростання їхньої ринкової вартості. Стіни з його муралами вирізаються, продаються на аукціонах за мільйони, перетворюючись з доступного публічного мистецтва на елітний колекційний об'єкт. Цифровий архів, що мав би демократизувати доступ, опосередковано сприяє вилученню мистецтва з його природного середовища та перетворенню його на товар, проти чого Бенксі так активно виступає [19, р. 53].

По-друге, виникає проблема втрати ефемерності та автентичності стріт-арту [22, р. 18]. Вуличне мистецтво за своєю природою тимчасове: воно існує в конкретному місці, в певний час, взаємодіє з міським середовищем і зникає. Цифровий архів, заморожуючи його в часі та просторі, заперечує цю ефемерність. Робота, що мала бути живим діалогом з вулицею, перетворюється на статичне зображення. Це може призвести до деконтекстуалізації: глядач бачить лише картинку, але втрачає відчуття місця, атмосфери, взаємодії з перехожими, що є невід'ємною частиною сприйняття стріт-арту. Замість переживання мистецтва «тут і зараз», ми отримуємо його «цифрового сурогата».

По-третє, цифровий архів, особливо в *Instagram*, сприяє «фетишизації» імені художника замість зосередження на самому меседжі. Завдяки вірусному поширенню, зображення творів Бенксі стають впізнаваними не стільки через їхній глибокий соціальний коментар, скільки через приналежність до «бренду» Бенксі [8, р. 18]. Це відволікає від первісної мети художника – змусити людей думати про важливі проблеми. Замість того, щоб аналізувати гострий політичний сатиризм, аудиторія може зосереджуватися на «хто це зробив?» або «скільки це коштує?», що є антитезою до мети вуличного мистецтва.

По-четверте, цифровий архів, парадоксально, може посилити проблему вандалізму та знищення робіт. Коли твір стає відомим і цінним завдяки публікаціям в *Instagram*, він привертає увагу не лише поціновувачів, а й вандалів, які можуть прагнути знищити його з метою протесту, або, навпаки, задля того,

щоб потім продати фрагменти [16, р. 468]. Це створює небезпечний цикл: цифрова фіксація підвищує цінність, а підвищена цінність збільшує ризик фізичного знищення [19, р. 86].

Таким чином, хоча цифровий архів Бенксі є революційним для збереження та поширення його мистецтва, він водночас підкреслює глибокі суперечності між анархічною природою стріт-арту та логікою цифрової комерціалізації [22, р.8]. Він викриває парадокс: увічнюючи твір у цифровому форматі, ми ризикуємо втратити його первісну сутність, перетворивши його на об'єкт споживання, що суперечить принципам, які сам художник відстоює.

Розглядаючи фотографію від її здатності фіксувати не лише події, а й емоції, до її парадоксального існування на цифрових платформах, ми занурюємося у глибоке екзистенційне питання: чи є зображення, що ми створюємо та споживаємо, справжнім відображенням буття, чи вони лише створюють ілюзію, що віддаляє нас від істинної суті реальності?

Фотографія, як ми з'ясували, має неймовірну силу. Вона не просто фіксує світ, вона архівує наші емоції, консервує атмосферу миттєвостей, перетворюючи їх на «зображені спогади», які здатні викликати глибокий відгук. Вона бере участь у формуванні нашої ідентичності – чи то особистої, через сімейні альбоми, чи то колективної, через візуалізацію історичних подій. Більше того, фотографія має потенціал до емоційної терапії, допомагаючи нам осмислювати переживання та знаходити шлях до зцілення. Вона є свідком наших подорожей, хобі, розвитку, дозволяючи нам бачити власне зростання і шукати красу в повсякденному. У цьому вимірі фотографія – це інструмент самопізнання, пам'яті та зв'язку з минулим і собою.

Однак, саме ця потужність стає джерелом екзистенційної дилеми в цифрову епоху. Платформи на зразок *Instagram* спонукають до створення ідеалізованого «Я», де реальність підмінюється ретушованою версією, а справжні емоції витісняються гонитвою за віртуальним схваленням. Це породжує розрив між нашим реальним і віртуальним буттям, створюючи психологічний дискомфорт та почуття невідповідності. *Pinterest*, хоч і корисний

для архівації знань, може фрагментувати культурні мотиви, відриваючи їх від контексту та сприяючи поверхневому сприйняттю культури, а подекуди й поширенню хибних наративів. Навіть моделі, як *Patreon*, що дають фінансову свободу, можуть підштовхувати до комерціалізації творчості, ставлячи під загрозу художню цілісність заради матеріальної підтримки.

Феномен Бенксі яскраво демонструє цей екзистенційний парадокс [19, р. 183]. Його цифровий архів, поширений через *Instagram*, увічніює його тимчасове вуличне мистецтво, дозволяючи його меседжам сягати мільйонів. Але парадоксально, це ж увічнення сприяє комерціалізації того, що мало бути вільним, виринає мистецтво з його ефемерного контексту та фетишизує «бренд» художника замість його ідеї [8, р. 123]. Ми спостерігаємо його роботи, але чи відчуваємо ми їх так, як би відчули, побачивши їх на вулиці, серед реальних людей, що проходять повз? Цифровий образ заміщує собою живу взаємодію з твором [19, р. 159-214].

Отже, екзистенційний висновок полягає в тому, що фотографія в цифрову еру стала дзеркалом нашої власної амбівалентності. Вона пропонує нам можливість зберегти та осмислити буття, але водночас може відволікати нас від його справжнього переживання, створюючи ілюзії та спотворюючи реальність. Проблема не в самій фотографії, а в тому, як ми її використовуємо і як дозволяємо їй впливати на нас.

Вирішення полягає у свідомому виборі. Ми маємо навчитися не просто дивитися на фотографії, а читати їх, розуміти їхній контекст, цінувати автентичність, а не лише ідеальність. Ми мусимо розвивати критичне мислення, щоб розпізнавати маніпуляції, і медіаграмотність, щоб свідомо формувати власні візуальні архіви та наративи. Фотографія має бути інструментом самопізнання та осмислення буття, а не його підміною чи джерелом екзистенційної порожнечі. Її справжнє значення розкривається тоді, коли вона слугує не лише для фіксації, а для глибинного зв'язку з нашим внутрішнім світом та навколишньою реальністю.

Висновки до розділу 3

У сучасному цифровому світі фотографія давно вийшла за рамки простої фіксації подій, перетворившись на фундаментальний інструмент збереження спадщини, формування ідентичності та глибокого психоемоційного впливу. Ця еволюція тісно пов'язана з поширенням візуальних платформ, таких як Instagram, Pinterest і Patreon, які, водночас, створюють як величезні можливості, так і значні виклики.

Фундаментальне значення фотографії полягає в її здатності до емоційно-психологічного фіксування. Вона не лише документує об'єкти, а й консервує атмосферу, почуття та асоціації певного моменту, перетворюючи його на «зображений спогад». Це дозволяє нам не просто згадувати, а знову переживати минуле з його емоційним забарвленням. Фотографія є потужним засобом для формування ідентичності – як особистої (сімейні фотоальбоми, знімки важливих етапів життя), так і колективної (візуалізація історичних подій, культурних символів). У цьому сенсі вона стає фундаментом пам'яті та самоусвідомлення. Ба більше, фотографія може виступати як форма емоційної терапії, допомагаючи опрацьовувати переживання, виражати складні емоції та навіть сприяти зціленню через візуальну саморефлексію.

Стрімкий розвиток цифрових платформ посилив як позитивні, так і негативні аспекти впливу фотографії. *Instagram* став епіцентром візуальної комунікації, забезпечуючи миттєву демонстрацію робіт, інтерактивну взаємодію з аудиторією та можливість будувати візуальний бренд. Він демократизував фотографію, перетворивши її на засіб самовираження та дозвілля. Проте, саме тут проявляється амбівалентність: гонитва за «лайками» та алгоритмами може призвести до ідеалізованого «Я» та створення ілюзорної пам'яті, що спотворює реальність і викликає психологічний тиск. Культурні мотиви на *Instagram* часто втрачають глибинний контекст, перетворюючись на об'єкт поверхового естетичного споживання.

Pinterest, як візуальний архіватор, пропонує безпрецедентні можливості для систематизації знань та освіти. Користувачі можуть створювати тематичні

дошки, збираючи, наприклад, «Міську геометрію» з архітектурними деталями Львова 2024 року, «Кольорову палітру природи Карпат» у різні пори року або «Візуальні конспекти з історії українського авангарду». Це дозволяє візуалізувати складні концепції та організовувати навчальні матеріали. Однак, відкритість платформи робить її вразливою до поширення сумнівної інформації та конспірологічних теорій, де візуально привабливі, але неперевірені «факти» співіснують з достовірним контентом, створюючи «ілюзію знання» та фрагментуючи цілісне сприйняття.

Patreon надає митцям, зокрема фотографам, унікальну модель прямої підтримки від аудиторії. Це дозволяє зосередитися на творчості, не відволікаючись на комерційні замовлення, і навіть створювати фотоквести для патронів або ексклюзивні фототури. Проте, цей механізм також може призвести до комерціалізації мистецтва, де автор змушений адаптувати контент під запити «патронів», ризикуючи втратити художню цілісність.

Яскравим прикладом усіх цих аспектів є цифровий архів Бенксі, значною мірою представлений в Instagram. Цей архів є єдиним способом зберегти тимчасове вуличне мистецтво, забезпечуючи його документацію та контроль авторства. Проте, це ж віртуальне увічнення парадоксально призводить до комерціалізації його мистецтва, перетворюючи публічні роботи на елітні колекційні об'єкти. Цифровий архів, що мав би поширювати соціальні меседжі, водночас може сприяти втраті ефемерності та автентичності стріт-арту, фетишизуючи ім'я художника замість його ідей.

Отже, фотографія у цифрову епоху – це не просто інструмент, а дзеркало нашого буття, що відображає його амбівалентність. Вона пропонує нам можливість глибоко осмислювати реальність, архівувати цінну спадщину та розвивати особистість. Водночас, вона створює ризики спотворення, маніпуляції та психологічного тиску через гонитву за ідеалізованими образами. Екзистенційний висновок полягає у необхідності свідомого вибору у цьому візуальному світі. Щоб фотографія слугувала на благо, ми маємо формувати автентичну пам'ять, розвивати медіаграмотність та критичне мислення,

використовувати фотографію як інструмент для терапії та самопізнання, а також підтримувати платформи та ініціативи, що сприяють збереженню цілісності та достовірності культурної спадщини. Фотографія має бути не просто засобом фіксації, а шляхом до глибинного зв'язку з собою та світом, інструментом для осмислення буття, а не його заміною чи джерелом ілюзій.

ВИСНОВКИ

Фотографія в сучасному світі – це не просто спосіб «зберегти момент». Вона стала важливою частиною нашого життя, культури й навіть ідентичності. Завдяки фотографії ми не тільки пам'ятаємо події, а й зберігаємо емоції, атмосферу, настрій певної миті. Особливо це помітно у знімках вуличного мистецтва – муралів або графіті, які зникають, але залишаються в пам'яті завдяки фото.

Сьогодні фотографія активно впливає на суспільство. Вона формує думку, зберігає історичні факти, і навіть допомагає людині краще зрозуміти себе. Крім того, фотографія може бути способом самовираження, творчості, дозвілля й навіть терапії – допомагати впоратися з емоціями або складними переживаннями.

Розвиток цифрових платформ, таких як Instagram, Pinterest або Patreon, значно змінив фотографію. З одного боку, вони відкрили нові можливості для митців і звичайних людей – фото стало доступним і масовим. З іншого – з'явилися нові ризики: гонитва за лайками, створення ідеального образу, втрата справжнього змісту. Наприклад, Instagram-архіви вуличного мистецтва зберігають твори, але також можуть комерціалізувати їх або позбавити автентичності.

Фотографія має силу об'єднувати людей, створювати спільноти, пробуджувати діалог. Участь у фотоквестах, фототурах або фотоконкурсах розвиває креативність і дозволяє побачити світ під новим кутом. У дозвіллі вона дарує радість, допомагає фіксувати важливі моменти життя, тренує спостережливість та естетичне сприйняття.

Отже, фотографія сьогодні – це не просто зображення. Це засіб збереження пам'яті, форма комунікації, шлях до самопізнання та культурного обміну. Але щоб вона дійсно приносила користь, важливо користуватися нею свідомо – з

повагою до правди, приватності та культурної цінності. Фотографія повинна допомагати краще розуміти світ, а не створювати ілюзії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Заєць, Є. Аветова, А., Бондар Л. (2023). Ordered Chaos / Упорядкований хаос. Київ: Creative Publishing. 144 с.
2. Корнієнко, В. (2022). Коридори часу. середньовічні київські графіті. Київ: Либідь. 64 с.
3. Крупник, Б. (2023). Світло та композиція. Від засобів виразності фотографії до технічних налаштувань. Київ: ArtHuss. 152 с.
4. Мельниченко, С. (2024). Conceptual Photography. Сучасні фотографічні експерименти з техніками та образами. Київ: Creative Publishin. 272 с.
5. Сабадаш, Ю. (2013). Дозвілля у масовій культурі сучасного світу (на прикладі творів Умберто Еко). *Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал*. 2. С. 42 – 46.
6. Янковський, С. (2022). Концепція та студіювання культури. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філософія, культурологія, соціологія*. 24. С. 141 – 153.
7. Azollay, A. (2012). The civil contract of photography. New York: Zone Books. 592 p.
8. Banksy. (2005). Wall and piece. Wemding: Century. 207 p.
9. Barthes, R. (1981). Camera Lucida: reflections on photography. New York, Hill and Wang. 119 p.
10. Berger, J. Ways of seeing. London, Penguin Books, 1972. 165 p.
11. Bourdieu, P. (1990). Photography: a middle-brow art. Redwood: Stanford University Press., 1990. 232 p.
12. Cotton, C. (2020). The photograph as contemporary art (Vol. 4). London: Thames & Hudson. 264 p.
13. Cooper, M. (2023) Hip hop files: photographs 1979-1984. From Here To Fame GmbH. 240 p.
14. Cooper, M. (1984) Subway art. London: Thames and Hudson. 127 p.

15. Cooper, M. (2002) *Spray nation: 1980s NYC graffiti photographs*. New York: Prestel Publishing. 288 p.
16. Cooper, M. (2008) *Tag town*. Stockholm: Arsta Sweden. 106 p.
17. Lewisohn, C. (2008). *Street art: the graffiti revolution*. London: Tate Publishing. 160 p.
18. McCormick, C., Schiller, M. and Schiller, S. (2011). *A history of uncommissioned urban art*. Taschen: America LLC. 344 p.
19. Sekula, A. (1984). *Photography against the grain: essays and photo works, 1973-1983*. Halifax, N.S., Canada: Press of the Nova Scotia College of Art and Design. 259 p.
20. Solomon-Godeau, A. (1991). *Photography at the dock: essays on photographic history, institutions, and practices*. Minneapolis: University of Minnesota Press. 322 p.
21. Sontag, S. (1977). *On photography*. New York: Farrar, Straus and Giroux. 207 p.
22. Stavsky, L. (2022). *Street art NYC*. Poland: Dokument Press. 144 p.
23. Sutherland, P. (2004). *Revs. Autograf: New York city's graffiti writers*. Power House Books. 112 p.
24. Weill, P-E. (2022) From the Train Yard to the Auction House: Connecting the Graffiti Subculture to the Art Market. *Cultural Sociology*, 16(1), pp. 45–67.